

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul acestui document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

SECȚIA I

CAUZA ĐORĐEVIĆ împotriva CROAȚIEI

(Cererea nr. 41526/10)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

24 iulie 2012

DEFINITIVĂ

24/10/2012

Această hotărâre a devenit definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție. Poate fi supusă unor modificări editoriale.

În cauza Đorđević împotriva Croației,

Curtea Europeană a drepturilor omului (Secția I), într-o Cameră compusă din :

Anatoly Kovler, *Președinte*,

Nina Vajić,

Peer Lorenzen,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyeu,

Linos-Alexandre Sicilianos,

Erik Møse, *judcători*,

și Søren Nielsen, *Grefier de Secție*,

După deliberări ce au avut loc pe data de 3 iulie 2012,

Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la data respectivă:

PROCEDURA

1. Cauza își are originea într-o cerere (nr. 41526/10) formulată împotriva Croației în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ("Convenția") de către doi cetățeni croați, dl. Dalibor Đorđević ("reclamantul") și dna. Radmila Đorđević ("reclamanta"), pe data de 12 iulie 2010.

2. Reclamanții, cărora li s-a acordat asistență judiciară, sunt reprezentați de către doamna I. Bojić, avocat în Zagreb. Guvernul croat ("Guvernul") este reprezentat de către Agentul său, dna. Š. Stažnik.

3. Pe data de 10 septembrie 2010, Președintele Secției I a decis să comunice Guvernului pârât cererea. A decis, de asemenea, ca admisibilitatea și fondul să fie examinate împreună (articolul 29 § 1).

4. Atât reclamanții cât și Guvernul au depus observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei. În plus, s-au primit comentarii din partea Forumului European pentru Dizabilități, căruia i-a fost admisă cererea de a interveni în procedura scrisă (articolul 36 § 2 din convenție și 44 § 3 din Regulamentul Curții). Guvernul pârât a răspuns acestor comentarii (articolul 44 § 6 din regulament).

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamanții s-au născut în 1977 și, respectiv, 1956 și locuiesc în Zagreb.

6. Reclamantul este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu din cauza retardului său mintal și fizic. Merge la cursuri de formare pentru adulți la școala primară V.B. din Zagreb 12 ore pe săptămână. Din documentele medicale din data de 16 iunie 2008 privind starea de sănătate a reclamantului reies următoarele:

“... în copilărie a suferit de meningită purulentă, care a avut consecințe permanente și epilepsie. Este retardat mintal și fizic și se află sub supravegherea permanentă a unui neurolog și a unui psihiatru. Din cauza hidrocefaliei, i s-a implantat o valvă Pudenz (un instrument de derivare a lichidului cerebrospinal)...are o vedere foarte slabă...și este dependent de mama sa în ceea ce privește hrănirea, îmbrăcatul, igiena personală și mișcarea. Își poate mișca coloana vertebrală, dar cu dureri în partea inferioară...picioarele îi sunt grav deformate,...are dureri când merge; nu poate merge pe vârfuri sau pe călcâie. Este distant din punct de vedere emoțional, temător și are un vocabular redus. ...”

7. Reclamanții locuiesc într-un apartament la parterul unui bloc din Špansko, un cartier din Zagreb. Școala primară A.K. se află în imediata lor vecinătate.

8. Reiese că reclamanții au fost hărțuiți între iulie 2008 și februarie 2011. Susțin că elevi ai școlii primare A.K., toți minori, îi hărțuiesc în mod frecvent și, în special pe reclamant, la orice oră din zi, în special când elevii se întorc de la școală în grupuri și după-amiaza și seara când se întâlnesc fără supravegherea părinților în jurul unei bănci de lemn din fața balconului apartamentului ocupat de către reclamanți. Hărțuirea a durat aproape patru ani și este motivată de starea de sănătate a reclamantului și de originea sârbă a ambilor reclamanți. Un grup mai mare de copii, de asemenea minori, vin zilnic într-un parc din fața apartamentului reclamanților, îl înjură pe reclamant, îi pun porecle și scriu insulte pe trotuar. Adesea, copii sună la ușa reclamanților întrebând când va ieși afara reclamantul, pe care, adesea, îl scuipă.

9. Un raport întocmit de poliție pe data de 31 iulie 2008 arată că reclamanta a sunat la poliție la ora 21 și 12 minute și s-a plâns că persoane necunoscute îi hărțuiesc copilul și i-au distrus câteva obiecte din balcon. Polițiștii au sosit la domiciliul reclamanților la ora 21 și 30 de minute și reclamanta le-a spus că plecase de acasă împreună cu reclamantul pe la ora 18 și la întoarcere găsise balconul distrus și toate ghivecele de flori răsturnate. Le-a spus polițiștilor și că reclamantul era hărțuit de mai multă vreme de către copiii din cartier din cauza retardului său mintal. A numit doi dintre copii.

10. Pe data de 2 martie 2009, Centrul de ocrotire socială Susedgrad a ordonat supravegherea modului în care părinții unuia dintre elevii școlii primare A.K., D.K., își îndeplinesc îndatoririle părintești, din cauza rezultatelor școlare proaste ale acestuia, a comportamentului problematic și a tendinței de a comite fapte penale. Nu s-a menționat vreo implicare a elevului D.K. în hărțuirea reclamanților.

11. Un raport medical întocmit la data de 6 aprilie 2009 arată că reclamantul a fost supus unei hărțuiri psihologice și fizice în stradă și că avea urme de arsuri de țigară pe ambele mâini. Medicul a cerut autorităților sociale competente să demareze proceduri de protecție a reclamantului în calitate sa de persoană care suferă de tulburări mintale grave și l-a descris ca fiind o persoană pacifică și calmă care nu ar putea și nu ar ști să se apere de cei care-l agresează.

12. Într-o scrisoare trimisă pe data de 20 aprilie 2009 către Avocatul Poporului pentru Persoane cu Dizabilități, reclamanta s-a plâns că pe data de 4 aprilie 2009, doi copii, D.K. și I.M. l-au agresat pe reclamant. A susținut că fiind pe biciclete, s-au apropiat de reclamant și i-au ars mâinile cu țigara. S-a plâns, de asemenea, că reclamantul este încontinuu hărțuit de copii care frecventează școala din vecinătate din cauza retardului mintal de care suferă și că reclamanta s-a plâns despre aceasta în numeroase rânduri Centrului de ocrotire socială Susedgrad și conducerii școlii primare A.K., dar fără niciun rezultat.

13. În aceeași zi, avocatul reclamantilor a formulat o plângere la poliție cu privire la incidentul din 4 aprilie 2009.

14. Un raport al poliției din 5 mai 2009 arată că în ziua respectivă, poliția i-a interogat la secția II de poliție din Zagreb pe D.K., născut în 1997, și pe P.B., născut în 1995. Partea relevantă din interogatoriul lui D.K. conține următoarele:

“Întrebat fiind dacă își amintește despre evenimentul din data de 4 aprilie 2009 din...Zagreb, (D.K.) susține că în jurul prânzului se afla acolo împreună cu prietenul său I.M., care este în clasa a șaptea la școala primară A.K., și că P.B., un copil mai mare din clasa a șaptea din aceeași școală, a venit împreună cu doi bărbați, pe care nu-i cunoaște, care se jucau cu o minge. O persoană cu handicap și care are probleme din naștere și care locuiește într-un apartament din strada...se juca printre blocuri. La un moment dat, P.B. a aprins o țigară, s-a apropiat de Dalibor și i-a ars mâna dreaptă de câteva ori, după care au fugit cu toții deoarece persoana respectivă începuse să țipe.”

Partea relevantă din interogatoriul lui P.B. conține următoarele:

“Întrebat fiind dacă își amintește despre evenimentul din data de 4 aprilie 2009 din...Zagreb, cu privire la hărțuirea unei persoane cu handicap, Dalibor Đorđević, (P.B.) spune că nu a fost prezent cu acea ocazie, dar că la începutul acelei săptămâni, în timpul pauzei de dimineață, l-a întâlnit pe D.K., care este în clasa a cincea la aceeași școală și acesta i-a spus că sâmbătă pe la prânz, (D.K.) și I.M. arseseră cu țigara mâna unei persoane pe nume Dalibor pe strada... pe care locuiește, această persoană fiind handicapată.

Întrebat fiind dacă știe cum arată această persoană, spune că obișnuia să se joace pe strada respectivă cu alți băieți din cartier și că a văzut persoana respectivă, de aproximativ 30 de ani, solidă, cu păr scurt ușor grizonat, ten deschis la culoare și care vorbește cu dificultate. Persoana respectivă se joacă cu alți copii care îl tachinează și după care aleargă și îi bate.”

15. Un raport al poliției din 7 mai 2009 arată că I.M., născut în 1994, a fost interogat la data respectivă la sediul secției II de poliție din Zagreb. Partea relevantă din interogatoriu conține următoarele:

“Întrebat fiind dacă își amintește despre evenimentul din data de 4 aprilie 2009 din...Zagreb, cu privire la hărțuirea unei persoane cu handicap, Dalibor Đorđević, între treizeci și patruzeci de ani, (I.M.) spune că își amintește incidentul, că era sâmbătă...și că și-a luat bicicleta și s-a dus...cu D.K. pe strada..., unde l-au văzut printre blocuri pe Dalibor, o persoană handicapată din naștere, care se juca cu o minge cu câțiva copii care îi luaseră mingea și nu voiau să i-o returneze. Când a văzut asta, el (I.M.) i-a întrebat pe copii de ce nu-i dau mingea înapoi lui Dalibor, iar acesta a început să țipe și să gesticuleze. Copiii i-au aruncat mingea și el a luat-o. El (I.M.) ținea o țigară în mâna stângă...și trecând cu bicicleta pe lângă Dalibor, acesta (Dalibor) a început să dea din mâini și l-a lovit de câteva ori peste mâna în care ținea țigara și s-a ars. Este sigur că l-a ars pe Dalibor doar o dată și îi pare rău pentru asta. Nu înțelege de ce Dalibor a reacționat astfel, deoarece nu era vina lui (I.M.) că acei copii îi luaseră mingea. P.B. nu era printre ei.

...

Întrebat fiind dacă Dalibor a mai avut probleme cu alți copii, (I.M.) răspunde că s-a mai întâmplat să fie pe strada respectivă când Dalibor se juca cu alți băieți și că respectivii copii îl tachinau pe Dalibor din cauza bolii...și că acesta îi fugărește.

La sfârșit mama lui (I.M.), R. a fost sfătuită să fie mai atentă la comportamentul lui I.M. Aceasta a declarat că nu a avut probleme cu el și că nu știe de ce s-a comportat astfel.”

16. Pe data de 19 mai 2009, secția II de Poliție din Zagreb a trimis un raport Parchetului pentru Minori din Zagreb în care se menționau următoarele:

- pe 16 aprilie 2009, a primit o scrisoare din partea Centrului de ocrotire socială Susedgrad în care se menționa că acesta din urmă primise o scrisoare din partea reclamantei în care se plângea că fiul său fusese maltratat de către D.K. și alți băieți și atașase un certificat medical;

- pe 30 aprilie 2009, a primit o scrisoare din partea Avocatului Poporului pentru persoanele cu dizabilități în care se menționa că și acesta primise o scrisoare din partea reclamantei prin care aceasta din urmă solicita sprijin pentru a opri hărțuirea reclamantului.

Poliția a informat, de asemenea, Parchetul cu privire la interogatoriile lui D.K., I.M. și P.B.

17. Într-o scrisoare din 20 mai 2009, secția II de Poliție din Zagreb a informat Avocatul Poporului că îi interogase pe minorii I.M. și D.K., că luase legătura cu directorul școlii primare A.K., că polițiștii din secție fuseseră informați cu privire la problemele sesizate și că efectuau patrulă regulate pe străzile respective.

18. Pe 17 iulie 2009, poliția a informat Centrul de ocrotire socială Susedgrad că au stabilit că pe data de 4 aprilie 2009 pe la prânz, reclamantul se juca împreună cu niște băieți din cartier pe stradă cu o minge și băieții i-au luat mingea, ceea ce l-a supărat. Când minorii I.M. și D.K. au trecut pe

lângă reclamant, acesta a gesticulat și I.M. i-a ars mâinile cu țigara în mod involuntar.

19. Pe 16 iulie 2009, Centrul de ocrotire socială Susedgrad a întocmit un raport cu privire la reclamant, care conține următoarele pasaje relevante:

“ ...

Pe data de 6 august 2008 mama [reclamantului], Radmila, ni s-a plâns cu privire la hărțuirea lui Dalibor, susținând că minorii...vizitau fetele V.K. și I.K., care locuiau în același bloc cu reclamantii. Fetele au spus că nu l-au hărțuit pe Dalibor și că liderul grupului era H.B.

S-a ajuns la o înțelegere cu fetele și cu mama acestora, J.F., ca fetele să înceteze să se mai întâlnească în fața blocului și să găsească un alt loc de întâlnire pentru a evita conflictele.

H. și părinții săi au fost chemați la sediul nostru. H. a spus că nu va mai veni în fațablocului respectiv și pentru o vreme nu s-au mai înregistrat conflicte.

La o dată ulterioară au început să vină băieții, în diferite grupuri, astfel încât doamna Đorđević nu ne-a putut spune numele acestora, dar știa că frecventează școala primară A.K.

Doamna Đorđević s-a plâns din nou de hărțuire, pe data de 8 aprilie 2009, când Dalibor a fost ars cu țigara și (a spus) că hărțuirea continuă.

Pe data de 17 iunie 2009, a avut loc o întrevedere cu doamna Đorđević. (A spus) că problemele continuă. Erau, în continuare, alți copii care îl provocau pe Dalibor, de cele mai multe ori cunoștințe de-ale fetelor K. Este liniște pentru două-trei zile și apoi problemele reapar. Era în relații bune cu consilierul școlar, psihologul și directorul.

Declarația doamnei Đorđević: ‘Pe data de 16 iunie 2009, au venit întâi fetele și s-au oprit lângă bancă. Doamna Đorđević l-a chemat pe Dalibor în casă, deoarece știa cât de mult se teme de ele. Acestea au spus că trebuie să se teamă, deoarece vor pleca curând. Apoi a venit un grup de băieți și l-au udat pe Dalibor cu apă dintr-un balon.’

Doamna Đorđević a mai spus că în ultima vreme, V.K. a început, din nou, să adune copii în fața blocului, ceea ce-l supără pe Dalibor.

Poliția și școala au fost informați cu privire la aceste incidente.

Autoritățile (școlare) au vorbit cu toți copiii implicați și cu părinții acestora.

Poliția a efectuat o anchetă și (i-a interogat) pe copiii care au fost prezenți când mâinile lui Dalibor au fost arse cu țigara.

Pentru a preveni eventuale incidente ulterioare am adresat o scrisoare autorităților (școlare) prin care le solicitam să aibă întrevederi cu toți copiii și cu părinții lor la începutul anului școlar, în toate clasele, să-i informeze pe toți despre această problemă și să le explice că se fac toți vinovați de rele tratamente până când vinovații vor fi identificați. Am sugerat, de asemenea, să se facă ore de curs și de seminar pentru a-i face pe copii să înțeleagă că persoanele cu handicap au aceleași drepturi ca și ei – de exemplu, să iasă din casă fără să fie agresate.

S-a convenit cu ofițerul de poliție I.M. de la secția de poliție II ca patrula însărcinată cu supravegherea cartierului respectiv să acorde mai multă atenție zonei și să facă raiduri mai frecvente pentru a-i identifica pe autorii agresunilor.

Pe data de 14 iulie 2009 am efectuat o vizită la domiciliu, unde l-am găsit doar pe Dalibor; nu știa unde este mama lui și a spus că nu a mai fost agresat de copii în ultima vreme. Dalibor era în casă și nu erau copii prin jurul blocului.

...”

20. Pe data de 27 iulie 2009, Parchetul din Zagreb a informat-o pe reclamantă că autorii agresiunii, în sensul articolului 331 § 1 din Codul Penal, erau D.K. și I.M., care nu puteau fi urmăriți penal fiind minori sub 14 ani. Reclamantul a fost informat că poate introduce o cțiune civilă în despăgubiri.

21. Un raport întocmit de poliție pe data de 5 septembrie 2009 arată că la data respectivă reclamantul a sunat la ora 20.40 să se plângă de zgomot în parc. Când a sosit poliția la ora 20.45, reclamantul le-a spus că între timp copiii plecaseră.

22. Un raport medical întocmit cu privire la reclamant pe data de 8 septembrie 2009 arată că era hărțuit în permanență de copii, care îi arseseră mâinile, țipaseră la el și făcuseră zgomot în fața balconului său. Se recomanda ca reclamantul să iasă la aer.

23. Un raport întocmit pe data de 17 septembrie 2009 de către Centrul de ocrotire socială Susedgrad arată că i-au interogat pe I.M. și pe mama acestuia. Deoarece I.M. regreta incidentul petrecut pe data de 4 aprilie 2009, nu era nevoie de măsuri suplimentare.

24. La o dată neprecizată în septembrie 2009, directorul școlii primare A.K. a trimis o scrisoare părinților elevilor prin care îi informa că în cartier locuiește un tânăr cu handicap, pe nume Dalibor, care a era hărțuit în mod frecvent de către elevi. A arătat în mod expres că respectivii elevi au comis o “serie de acte brutale” împotriva acestuia, cum ar fi proferarea de insulte, furtul mingii sau arderea mâinilor cu țigara. Părinți au fost invitați să vorbească cu copiii lor și să-i avertizeze cu privire la consecințele unui asemenea comportament.

25. Partea relevantă dintr-un raport cu privire la o întâlnire cu părinții, care a avut loc pe data de 30 septembrie 2009 la școala primară A.K. indică următoarele:

“...

La toate întâlnirile cu părinții care au avut loc în acest an am atras atenția părinților cu privire la un tânăr cu nevoi speciale care locuiește în vecinătatea școlii și care a fost hărțuit de către elevii acestei școli, de cele mai multe ori verbal, dar câteodată și agresat fizic. Mama sa solicită, adesea, ajutor din partea angajaților școlii și un Centru de ocrotire socială și Avocatul Poporului pentru persoanele cu dizabilități au fost și ei implicați. Părinților li s-a cerut să vorbească cu copiii lor și să-i responsabilizeze cu privire la problema acceptării diferențelor și a nevoii de a avea o coabitare pașnică.

Părinții prezenți au comentat acest subiect. Unii dintre ei au precizat că tânărul în cauză a fost uneori și el agresiv, că a abordat tinere fete într-un mod nepotrivit, fete cărora le era teamă de el și care evitau să meargă în locurile pe care le frecventa tânărul respectiv. Alții au fost de părere că nu ar trebui să fie lăsat singur afară și că ar trebui să-și petreacă timpul în condiții adecvate stării sale de sănătate sau să-și etreacă

timpul în parc sub supravegherea permanentă a unui gardian. Directorul a notat toate aceste comentarii și a promis că va contacta centrul de ocrotire socială competent.

...”

26. Pe data de 1 octombrie 2009, avocatul reclamanților a trimis o scrisoare Parchetului din Zagreb, prin care susținea că clienții săi erau doi cetățeni croați de origine sârbă, mamă și fiu, cel din urmă suferind de retard mintal grav. A explicat că aceștia locuiau la aproximativ 70 de metri de școala primară A.K. și că erau în permanență hărțuiți de elevi, la orice oră din zi, și mai ales când copiii se întorceau de la școală în grupuri, după-amiaza și seara, când se adunau în jurul unei bănci din fața balconului reclamanților, fără supravegherea părinților. Susținea că această hărțuire dura de aproape patru ani și că era motivată de originea sârbă a reclamanților și de handicapul reclamantului. Un grup de copii cu vârste între 10 și 14 ani venea zilnic în fața blocului unde locuiesc reclamanții, unde-i înjură și îi poreclesc. Au scris cuvinte jignitoare și pe trotuarul din fața blocului.

În continuare, avocatul a descris incidentul petrecut în data de 4 aprilie 2009. Întemeindu-se pe articolele 8 și 13 din Convenție, s-a plâns de lipsa unei căi de recurs în sistemul de drept croat prin care să solicite protecția împotriva actelor de violență săvârșite de către minori.

A descris, de asemenea, incidentele din 5 și 7 septembrie 2009, când un grup de copii l-au insultat pe reclamant și i-au luat mingea. Pe data de 10 septembrie 2009, un grup de băieți au urinat în fața ușii reclamanților. Pe 14 septembrie 2009 aproximativ 14 băieți din clasele a patra și a cincea l-au împins pe reclamant, l-au insultat și i-au furat mingea. În ziua următoare, un copil l-a insultat pe reclamant.

A susținut și că de cel puțin zece ori copiii l-au agresat fizic pe reclamant și, deseori, l-au scuipat. Pe 31 iulie 2008, copiii au distrus balconul reclamanților, spărgând ghivecele de flori și aruncând pietre și noroi în balcon. Câteva zile mai târziu, au aruncat o cutie de lapte cu ciocolată pe balcon.

Reclamanta s-a plâns de aceste acte de hărțuire la autoritățile de protecție socială, poliție, Avocatul Poporului pentru persoanele cu dizabilități și la autoritățile școlare. În ciuda bunelor intenții ale celor vizați, hărțuirea a continuat.

27. Un raport medical întocmit cu privire la reclamant pe data de 7 octombrie 2009 indica faptul că era hărțuit în permanență de către copii.

28. Un raport medical întocmit cu privire la reclamant pe data de 9 noiembrie 2009 indica faptul că fusese agresat fizic de către copii cu câteva zile înainte, ceea ce l-a supărat extrem de tare. I s-a recomandat tratament psihoterapeutic.

29. Un raport medical întocmit cu privire la reclamant pe data de 14 decembrie 2009 indica faptul că “toți aruncau bulgări de zapadă înspre el, fără milă”, ceea ce l-a speriat.

30. Un raport medical întocmit cu privire la reclamant pe data de 14 ianuarie 2010 indica faptul că reclamantul suferea de anxietate permanentă și avea sentimentul că este persecutat deoarece “nu se făcuse nimic ca să i se rezolve situația”.

31. Un raport al poliției întocmit pe data de 19 martie 2010 indica faptul că reclamanta a sunat la poliție în ziua respectivă la ora 21.18 din cauza “problemelor cu copiii”. Când a sosit poliția la ora 21.25, reclamanta le-a spus că respectivii copii se jucau cu mingea în parc și că i-au aruncat mingea în geam, după care au fugit.

32. Un raport medical întocmit cu privire la reclamant pe data de 11 aprilie 2010 indica faptul că reclamantul fusese atacat de un grup de copii și lovit cu mingea peste nas.

33. Reclamanții susțin că pe data de 13 mai 2010, un grup de copii, inclusiv un băiat, P., l-au împins pe reclamant într-un gard de fier din parc. Reclamantul a căzut și s-a lovit la cap și la piciorul stâng. A fost dezorientat și nu a vorbit timp de trei zile. Documentele medicale întocmite în ziua incidentului arată că piciorul drept al reclamantului era umflat și prezenta zgârieturi pe partea stângă a frunții. Nu a putut merge timp de cinci zile și reclamanta a fost nevoită să împrumute un scaun rulant pentru el. Raportul medical indică și faptul că reclamantul călcase strâmb, își scrântise glezna și se lovise și la cap.

34. Pe 14 mai 2010, reclamanta s-a plâns la poliție că pe data de 13 mai 2010 un băiat, P.B., l-a împins pe reclamant într-un perete și i-a luat mingea.

35. Pe 20 mai 2010, avocatul reclamanților a scris Parchetului din Zagreb plângându-se că de la ultima sa scrisoare din septembrie 2009 s-au petrecut și alte incidente violente cu privire la reclamanți, și anume:

“... ”

Pe 5 noiembrie 2009, doi băieți, printre care P., l-au agresat verbal pe reclamant, ceea ce l-a speriat.

Reclamanta l-a informat pe consilierul școlar despre incident, dar nu a primit niciun răspuns.

Pe 14, 18 și 21 decembrie 2009, un grup de copii au aruncat cu zapadă în fereastra reclamanților și într-una din zile i-au acoperit balconul cu zapadă.

Pe 15 decembrie 2009, un grup de copii l-au insultat pe reclamant pe stradă. Pe 22 februarie 2010, reclamanta a fost chemată de către un angajat al Centrului de ocrotire socială Susedgrad Social Welfare Centre, J.S., care i-a spus că singura posibilitate de a rezolva situația este să introducă o acțiune civilă.

Pe 19 martie 2010, copiii aruncau cu mingea în fereastra reclamanților, care au anunțat poliția. Pe 22 martie 2010, un grup de copii au țipat la reclamant în autobuz, ceea ce l-a supărat.

Pe 10 aprilie 2009, un băiat al cărui prenume era R., l-a lovit pe reclamant peste nas cu o minge, ceea ce l-a dezorientat și i-a provocat durere. Reclamanta a anunțat poliția. Poliția a audiat-o timp de două ore și si-au exprimat regretul pentru incident,

dar au informat-o că nu pot lua nicio măsură, deoarece orice anchetă ar desfășura ar demonstra că respectivii copii făcuseră doar o glumă.

Pe 13 mai 2010, un grup de copii, inclusiv P., l-au împins pe reclamant într-un gard de fier don parc. Reclamantul a căzut și s-a lovit la cap și la piciorul drept. A fost dezorientat și nu a vorbit timp de trei zile.

Pe 18 mai 2010, când reclamantul stătea pe un leagăn, un grup de copii s-a apropiat de el și i-au făcut gesturi obscene și i-au spus că este prost.”

36. În aceeași zi, avocatul reclamanților s-a plâns Avocatului Poporului pentru copii de hărțuirea acestora și i-a cerut sfatul.

37. Reclamanții susțin că pe data de 24 mai 2010, un grup de băieți l-au lovit pe reclamant cu capul de un gard de fier din parc și au spus că le-a făcut plăcere. Un raport medical întocmit în aceeași zi indica faptul că reclamantul fusese lovit cu capul de un gard de fier.

38. Pe 25 mai 2010, Parchetul din Zagreb l-a informat pe avocatul reclamanților că nu are competența de a examina situația reclamanților, deoarece plângerea lor viza fapte săvârșire de minori, a căror responsabilitate penală nu poate fi angajată.

39. Pe 26 mai 2010, directorul școlii primare A.K. l-a informat pe avocatul reclamanților că autoritățile școlare au luat toate măsurile pe care le-au considerat adecvate, cum ar fi discuții cu elevii respectivi și informarea tututor părinților la întâlnirile cu părinții despre problemele cu care se confruntă reclamanții.

40. Pe 31 mai 2010, Avocatul Poporului pentru copii l-a informat pe avocatul reclamanților că nu are competența să examineze situația reclamanților.

41. Un raport medical întocmit cu privire la reclamant pe data de 29 iunie 2010 indică faptul că a fost supus în mod continuu la atacuri din partea copiilor din cartier.

42. Rapoarte medicale întocmite pe 29 iunie, 25 octombrie și 24 noiembrie 2010 și 9 februarie 2011 indică faptul că reclamantul a fost supus în mod continuu la atacuri din partea copiilor din cartier.

43. Pe 1 iulie 2010, poliția l-a interogat pe P.B., un elev de la școala A.K. cu privire la incidentele din 13 și 14 mai 2010. Acesta a negat implicarea sa în aceste incidente.

44. Reclamanții susțin că pe data de 13 iulie 2010 la ora 21, patru băieți și o fată au făcut mai multe comentarii cu voce tare sub fereastra reclamanților. Când reclamanta le-a cerut să tacă, aceștia au răspuns provocator, folosind dialectul sârb, aluzie directă la originea sârbă a reclamanților, spunându-i: “Cheamă poliția, nu ne este frică (*zovi bre policiju, mi se ne bojimo*)”. Reclamanta a raportat acest incident pe data de 14 iulie 2010 asistentului social de la Centrul de ocrotire socială Susedgrad, doamna J.S.

45. Pe 19 iulie 2010, Centrul de ocrotire socială Susedgrad l-a interviuat pe V.K., care locuiește în același bloc cu reclamanții. A negat

implicarea sa în hărțuirea reclamanților. A adăugat că mai mulți copii și alcoolici se adunau frecvent pe banca din fața blocului în care locuia și care făceau zgomot care i-a deranjat și pe membrii familiei ei.

46. Pe 2 august 2010, Centrul de ocrotire socială Susedgrad a informat poliția despre faptul că reclamanta s-a plâns de hărțuirea și violențele neîncetate împotriva reclamantului. Poliția a fost rugată să ia măsurile necesare pentru stoparea acestora.

47. Pe 26 august 2010, poliția l-a audiat pe Z.B., un elev al școlii primare A.K., care a negat orice implicare în hărțuirea reclamantului.

48. Pe 27 august 2010, reclamanta a solicitat Primăriei din Zagreb să mute banca de lemn din fața ferestrei apartamentului ei.

49. Reclamanții susțin că pe 31 august 2010, în jurul orei 15, când se întorceau acasă de la un magazin, un băiat pe care-l cunoșteau sub numele de M. a trecut pe lângă ei pe bicicletă și l-a insultat pe reclamant, spunând, printre altele: “Dalibor este poponar”. Reclamantul s-a simțit foarte supărat și stresat.

50. Reclamanții susțin că pe data de 1 septembrie 2010, la ora 18.45, trei băieți au venit cu bicicletele în fața ferestrei lor și au început să strige și să arunce cu gunoi. La 19.20, s-au adunat mai mulți copii în jurul băncii de lemn din fața ferestrei apartamentului reclamanților și au început să lovească într-un gard de fier din apropiere, făcând astfel foarte mult zgomot. Au aruncat o piatră în geamul reclamanților și au înjurat. La 22.03, reclamanta a anunțat poliția, care nu a sosit, așa că reclamanta a sunat din nou la 22.08. Poliția i-a spus că va veni, dar are și alte apeluri la care trebuie să răspundă. A sosit la 10.32 și le-a spus copiilor să se mute câțiva metri mai departe de fereastra reclamanților. Nu au încercat să-i identifice pe copii. Un raport întocmit în aceeași zi indica faptul că la 21.21 reclamanta a sunat la poliție și s-a plâns de zgomotul din parc. La venirea polițiștilor la ora 22.35, nu au găsit pe nimeni în fața clădirii.

51. Reclamanții susțin că pe 3 septembrie 2010, un grup de aproximativ 10 copii s-au adunat în jurul băncii și au făcut foarte mult zgomot. La 22.15, reclamanta a sunat la poliție, care a sosit la 10.40 și le-a cerut copiilor să plece, fără a încerca să-i identifice. Un raport întocmit în ziua respectivă indica faptul că la 10.20, reclamanta a sunat la poliție și s-a plâns de zgomotul din parc. Când au sosit polițiștii la ora 22.25, nu au găsit pe nimeni.

52. Reclamanții susțin că pe 5 septembrie 2010, la ora 21, au observat, la întoarcerea de la biserică, că pe fereastra lor se aruncase o substanță albă neidentificată. Erau și niște copii care țipau sub fereastră. La 22, reclamanta a sunat la poliție. În continuare, reclamanții susțin că pe 7,8,14, 23 și 24 septembrie 2010, s-au adunat copii în jurul băncii și au făcut un zgomot insuportabil.

53. Pe 23 septembrie 2010, poliția l-a interogat pe I.S., un elev al școlii primare A.K., care a negat orice implicare a sa în hărțuirea reclamantului.

54. Reclamanții susțin că pe 2 octombrie 2010, cinci băieți s-au întâlnit lângă banca de lemn și au făcut mult zgomot. La ora 19.40, șapte băieți aruncau cu mingi în geamul reclamanților și au făcut mult zgomot până târziu în noapte. La 23.38, reclamanta a sunat la poliție, care a sosit la 00.15 și le-a cerut băieților să plece, fără să le pună vreo întrebare și fără să-i identifice. Un raport întocmit în ziua respectivă indică faptul că reclamanta a sunat la poliție la 23.40 și s-a plâns de zgomot. Când a sosit poliția la 00.15, nu a găsit pe nimeni în zonă.

55. În continuare, reclamanții susțin că pe 4 octombrie 2010, la ora 4, au fost treziți de o alarmă de mașină sub fereastra lor. Câțiva copii loveau în zidul apartamentului lor, făcând foarte mult zgomot. Iepurele de casă al reclamantului a decedat în noaptea respectivă și acesta crede că moartea animalului s-a datorat evenimentelor din noaptea respectivă, ceea ce l-a supărat foarte tare. Pe 15 octombrie 2010, când reclamanții nu erau acasă, cineva a scuipat pe geamul sufrageriei lor, acoperindu-l de salivă. Pe 23 octombrie, 7,14 și 19 noiembrie 2010, grupuri de copii s-au adunat în jurul băncii făcând foarte mult zgomot.

56. Pe 17 noiembrie 2010, Primăria din Zagreb a informat-o pe reclamantă că cererea de îndepărtare a băncii de lemn din fața balconului său a fost respinsă.

57. Reclamanții susțin că pe 22 noiembrie 2010, în timp ce se întorceau de la un magazin, un grup de copii a strigat: “Dalibor, Dalibor!”. Reclamantul era paralizat de frică și și-a întrebat mama de ce nu este lăsat în pace. Reclamanta a scris Președintelui Croației și Avocatului Poporului pentru persoanele cu dizabilități despre hărțuirea fiului său, solicitând ajutor pentru îndepărtarea băncii. Pe 5 decembrie 2010, pe la miezul nopții, câțiva copii au aruncat bulgări de zăpadă în fereastra reclamanților, ceea ce l-a îngrozit pe reclamant.

58. Pe 14 decembrie 2010, Avocatul Poporului pentru persoanele cu dizabilități a recomandat Primăriei din Zagreb să îndepărteze banca respectivă, ceea ce s-a întâmplat în februarie 2011. Reclamanții susțin că, în aceeași zi, un grup de copii au distrus un container de metal situat sub fereastra lor, în care erau amplazate gazometrele.

59. Reclamanții susțin că incidentele au continuat, după cum urmează. Pe 5 februarie 2011, un grup de copii a strigat la reclamant în dialectul sârb (“*De si bre?*”). Pe 8 februarie 2011 la 18.40, câțiva copii au sunat la ușa reclamanților, după care au fugit. Pe 10 februarie 2011, reclamanții s-au dus la coafor pe o rută ocolitoare, ca să evite întâlnirea cu copiii. Totuși, s-au întâlnit cu un grup de copii, care au strigat: “Dalibor!” în mod provocator. Pe 13 februarie 2011 la 12.30, șapte băieți au alergat în jurul apartamentului reclamanților, au lovit pereții, s-au cățărat pe balcon, s-au holbat în apartament și au râs zgomotos. La 21.45, un grup de băieți au cântat “Noi suntem croați” sub fereastra reclamanților.

60. Un raport medical din data de 9 martie 2011 întocmit cu privire la reclamant indică faptul că din cauza stresului își mușcă frecvent buzele și pumnii, că are un tic nervos la ochiul stâng și simptome de psoriasis, că a fost atacat și ridiculizat în mod frecvent și că este nevoie să i se asigure un mediu calm și prietenos.

II. LEGISLAȚIE NAȚIONALĂ PERTINENTĂ

A. Constituția

1. *Prevederi relevante*

61. Prevederile relevante din Constituția Republicii Croate (*Ustav Republike Hrvatske*, Monitorul Oficial nr. 56/1990, 135/1997, 8/1998 (text consolidat), 113/2000, 124/2000 (text consolidat), 28/2001 și 41/2001 (text consolidat), 55/2001 (corrigendum) și 76/2010) sunt următoarele:

Articolul 14

“În Republica Croată, toți se bucură de aceleași drepturi și libertăți, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, orientări politice sau de altă natură, origine socială sau națională, proprietate, naștere, educație, statut social sau alte caracteristici.

Toți sunt egali în fața legii.”

Articolul 21

“Toți au dreptul la viață.

...”

Articolul 23

“Nimeni nu va fi supus la vreo formă de rele tratamente.

...”

Articolul 35

“Toți au dreptul la dreptul de a li se respecta și apăra din punct de vedere juridic viața privată și de familie, demnitatea, reputația și onoarea.”

Articolul 140

“Acordurile internaționale în vigoare, care au fost încheiate și ratificate în conformitate cu Constituția și făcute publice, sunt parte integrantă din dreptul național al Republicii Croate și au prioritate asupra statutelor (naționale). ...”

2. *Jurisprudența Curții Constituționale*

62. În deciziile sale, nr. U-I-892/1994 din 14 noiembrie 1994 (Monitorul Oficial nr. 83/1994) și U-I-130/1995 din 20 februarie 1995 (Monitorul Oficial nr. 112/1995), Curtea Constituțională a statuat că toate drepturile

prevăzute de Convenție și de Protocoalele sale sunt considerate drepturi constituționale, având aceeași valoare cu prevederile Constituției.

B. Codul Penal

63. În partea relevantă din Codul Penal (*Kazneni zakon*, Monitorul Oficial nr.110/1997) se prevede:

Articolul 10

“Legea penală nu se aplică copiilor care la momentul săvârșirii fetei penale nu împliniseră paisprezece ani.”

C. Legea Contravențiilor

64. În partea relevantă din Legea Contravențiilor (*Prekršajni zakon*, Monitorul Oficial nr.107/2007) se prevede:

Secțiunea 9

“(1) O persoană care la momentul săvârșirii unei contravenții nu împlinise paisprezece ani nu poate fi trasă la răspundere contravențională.

(2) Când o persoană care se încadrează în subsecțiunea 1 a acestei secțiuni are în mod frecvent un comportament care ar putea fi calificat ca fiind contravenție, organul de stat competent va informa părinții sau tutorele persoanei respective și centrul de ocrotire socială competent cu privire la comportamentul respectiv.

(3) Părintele unei...persoane care se încadrează în subsecțiunea 1 a acestei secțiuni va fi sancționat contravențional pentru fapta comisă de minor atunci când această faptă este consecința directă a lipsei de supraveghere asupra persoanei care o comite...”

D. Legea Contenciosului Administrativ

65. Legea contenciosului administrativ (*Zakon o upravnim sporovima*, Monitorul Oficial al Republicii Federale Socialiste Iugoslavia nr. 4/1977, Monitorul Oficial al Republicii Croate nr. 53/1991, 9/1992 și 77/1992 – în vigoare până la data de 31 decembrie 2011) prevede în partea sa relevantă:

Secțiunea 66

“O cerere de apărare a unui drept sau libertăți garantate de Constituție...dacă un asemenea drept sau libertate au fost încălcate de un act individual [adică, decizie], și dacă nu este acordată vreo altă formă de protecție, va fi examinată de către [instanța de contencios administrativ], prin aplicarea *mutatis mutandis* a prevederilor prezentei Legi.”

66. Secțiunile 67-76 prevăd proceduri speciale de apărare a unui drept sau a unei libertăți constituționale împotriva unor fapte ilegale ale funcționarilor statului, atunci când nu se acordă vreo altă cale de recurs.

Potrivit jurisprudenței instanțelor naționale, eventualele “fapte” ilegale includ omisiunile (de exemplu, Tribunalul Administrativ, în decizia sa nr. Us-2099/89 din 21 septembrie 1989, și Curtea Supremă, în decizia sa nr. GŽ-9/1993 din 6 aprilie 1993, au statuat că neexecutarea de către autoritățile administrative a propriului ordin constituie o “faptă ilegală” în sensul secțiunii 67 din Legea contenciosului administrativ).

67. În temeiul secțiunii 67, asemenea proceduri pot fi declanșate prin formularea unei “acțiuni împotriva unui act ilegal” (*tužba za zaštitu od nezakonite radnje*) în fața instanței județene competente. Acțiunea trebuie formulată împotriva autorității căreia i se pot imputa fapta, actul (sau omisiunea).

68. În temeiul secțiunii 72, o copie a cererii de chemare în judecată trebuie să fie comunicată autorității publice vizate, pentru ca aceasta să poată răspunde în termenul fixat de către instanță. Totuși, se poate adopta o decizie chiar și în lipsa unui astfel de răspuns, atunci când în cererea de chemare în judecată sunt suficiente elemente pentru adoptarea unei decizii.

69. Secțiunea 73 prevede că instanța se pronunță asupra fondului cererii printr-o hotărâre. Dacă dă câștig de cauză reclamantului, instanța ordonă pârâtului să înceteze activitatea ilegală și, atunci când este necesar, ordonă *restitutio in integrum*.

70. Secțiunea 74 prevede că “acțiunea împotriva unui act ilegal” este, *mutatis mutandis*, reglementată de Codul de procedură civilă.

E. Legea privind obligațiile

71. Partea relevantă din Legea privind obligațiile (*Zakon o obveznim odnosima*, Monitorul Oficial nr. 35/2005 și 41/2008 – “Legea Obligațiilor din 2006”), care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2006 și a abrogat fosta Lege a Obligațiilor din 1978, prevede:

Drepturile personale

Secțiunea 19

“(1) Fiecare persoană fizică sau juridică are dreptul la apărarea drepturilor sale personale (*prava osobnosti*) în condițiile legii.

(2) În sensul prezentei legi, drepturile personale sunt dreptul la viață, sănătate fizică și mintală, reputație, onoare, demnitate, nume, intimitatea vieții private și de familie, libertate, etc.

Rights of personality within the meaning of this Act are the right to life, to physical and mental health, reputation, honour, dignity, name, privacy of personal and family life, liberty, etc.

(3) O persoană juridică va avea drepturile personale susmenționate – în afara celor legate de natura biologică a unei persoane fizice - și, în special, dreptul la reputație și la renume, onoare, nume sau denumire, secretul comercial, libertate antreprenorială, etc.”

Secțiunea 1046

“Prejudiciul este ... încălcarea dreptului la respectarea demnității unei persoane (prejudiciu moral).”

Cererea de încetare a unei încălcări a unui drept personal**Secțiunea 1048**

“Oricine poate cere instanței sau autorității competente să ordone încetarea unei activități care-i încalcă drepturile personale și înlăturarea consecințelor acesteia.”

Jurisprudență relevantă

72. În afara drepturilor enumerate în secțiunea 19 a Legii privind obligațiile ca fiind drepturi personale ale persoanei fizice, instanțele croate au interpretat până acum ca fiind drepturi personale: dreptul la viață, dreptul la integritate fizică și psihică (sănătate), dreptul la libertate, dreptul la reputație și onoare, dreptul la intimitatea vieții private și de familie, secretul corespondenței personale și a manuscrisurilor, dreptul la identitate personală (în special, dreptul la imagine, voce și nume) și drepturile morale de autor.

73. În partea relevantă din Decizia Curții Constituționale nr. U-III-1437/2007 din 23 aprilie 2008, privind dreptul la despăgubiri pentru încălcarea dreptului la integritate personală, se prevede:

“... ”

Secțiunea 1046 din Legea privind obligațiile civile definește prejudiciul moral ca rezultând din încălcarea dreptului unei persoane la respectarea integrității personale. Cu alte cuvinte, orice încălcare a dreptului unei persoane la respectarea integrității personale cauzează un prejudiciu moral.

Secțiunea 19(2) din Legea privind obligațiile civile definește dreptul la integritate personală în sensul prezentei legi ca fiind: dreptul la viață, sănătate fizică și psihică, reputație, onoare, respectarea demnității și a numelui, respectarea intimității vieții private și de familie, libertate și alte aspecte.

... așadar, în cauza de față a avut loc o încălcare a valorilor umane, personale și constituționale deoarece reclamantul a fost deținut în condiții incompatibile cu standardele prevăzute de Legea Executării Pedepselor cu Închisoarea și cu standardele prevăzute de articolul 25 § 1 din Constituție. Pentru aceste motive, instanțele trebuie să acorde despăgubiri pentru încălcarea demnității reclamantului.

“... ”

F. Legea pentru prevenirea discriminării

74. Partea relevantă din Legea pentru prevenirea discriminării (*Zakon o suzbijanju diskriminacije*, Monitorul Oficial nr. 85/2008) prevede:

Secțiunea 1

“(1) Această lege asigură protecția și promovarea egalității ca valoare constituțională a Republicii Croate; creează condițiile egalității de șanse și

reglementează protecția împotriva discriminării pe bază de rasă sau origine etnică sau culoare a pielii, sex, limbă, convingeri politice, religioase sau de altă natură, origine socială sau națională, bogăție, apartenență la o uniune sindicală, educație, statut social, familial sau marital, vârstă, stare de sănătate, invaliditate, moștenire genetică, identitate sexuală, orientare sau exprimare sexuală.

(2) În sensul prezentei legi, discriminare înseamnă a pune o persoană sau rudele apropiate ale acesteia într-o poziție dezavantajoasă pe oricare dintre temeiurile menționate în subsecțiunea 1 a acestei secțiuni.

...”

Secțiunea 8

“Această lege se aplică tuturor organelor de stat...persoane juridice și fizice...”

Secțiunea 16

“Orice persoană care consideră că din cauza discriminării, oricare dintre drepturile sale a fost încălcat, poate cere apărarea respectivului drept pe calea unei proceduri având ca obiect acel drept sau pe calea unei acțiuni separate, întemeiate pe secțiunea 17 a prezentei legi.”

Secțiunea 17

“O persoană care pretinde că a fost victimă unei discriminări, poate introduce o acțiune prin care să ceară:

1. pronunțarea unei hotărâri prin care să se constate că pârâtul a încălcat dreptul său la egalitate de tratament sau că actul sau omisiunea pârâtului poate duce la încălcarea dreptului reclamantului la tratament egal (acțiune în recunoașterea discriminării);
2. interzicerea ca reclamantul să efectueze actul care încalcă sau este susceptibil să încalce dreptul reclamantului la egalitate de tratament sau un ordin de încetare a discriminării sau de înlăturare a consecințelor (cerere de interdicție sau de înlăturare a discriminării);
3. acordarea de despăgubiri pentru prejudiciul moral sau material cauzat de încălcarea drepturilor prevăzute de prezenta lege (acțiune în despăgubiri);
4. publicarea hotărârii prin care s-a recunoscut încălcarea dreptului la egalitate de tratament pe cheltuiela pârâtului.

...”

III. DOCUMENTE RELEVANTE ALE CONSILIULUI EUROPEI

A. Comitetul Miniștrilor

75. Partea relevantă din Recomandarea Comitetului de Miniștri Rec(2004)10 către Statele membre cu privire la apărarea drepturilor omului și a demnității persoanelor cu probleme psihice (adoptată de către Comitetul Miniștrilor la data de 22 septembrie 2004 la întâlnirea 896 a Vice-miniștrilor) prevede:

“...

Având în vedere în special:

...

– ConvenŃia pentru apărarea drepturilor omului și libertăŃilor fundamentale din 4 noiembrie 1950 și aplicarea acesteia de către organele stabilite prin ConvenŃie;

...

Capitolul II – Prevederi generale

Articolul 3 – Nediscriminarea

1. Orice formă de discriminare pe bază de dizabilitate psihică trebuie interzisă.
2. Statele membre trebuie să ia măsurile adecvate pentru a elimina discriminarea pe bază de dizabilitate psihică.

Articolul 4 – Drepturi civile și politice

1. Persoanele cu dizabilităŃi mintale trebuie să-și poată exercita drepturile civile și politice.
2. Orice restrângeri ale exerciŃiului acestor drepturi ar trebui să fie conformă cu prevederile ConvenŃiei pentru apărarea drepturilor omului și libertăŃilor fundamentale și nu trebuie să se întemeieze pe simplul fapt că persoana suferă de o dizabilitate mintală.

...

Articolul 7 – ProtecŃia persoanelor vulnerabile cu dizabilităŃi mintale

1. Statele membre ar trebui să prevadă mecanisme de apărare a persoanelor vulnerabile cu dizabilităŃi mintale, în special a celor care nu au capacitatea de a-și da consimŃământul sau nu se pot opune unor încălcări ale drepturilor lor.
2. Legea ar trebui să prevadă măsuri de apărare, când este cazul, a intereselor economice ale persoanelor cu dizabilităŃi mintale.

...”

76. Partea relevantă din Recomandarea Comitetului de Miniștri Rec(2006)5 către Statele membre ale Consiliului Europei cu privire la Planul de AcŃiune pentru promovarea drepturilor și a participării persoanelor cu dizabilităŃi în societate: îmbunătăŃirea calității vieŃii persoanelor cu dizabilităŃi în Europa 2006-2015 (adoptată de către Comitetul Miniștrilor la data de 5 aprilie 2006 la întâlnirea 961 a Vice-miniștrilor) prevede:

“...

Având în vedere ConvenŃia pentru apărarea drepturilor omului și libertăŃilor fundamentale (ETS Nr. 5);

...

3.12. Linia de acțiune Nr. 12: Protecția juridică

3.12.1. Introducere

Persoanele cu dizabilități au dreptul de a fi recunoscute oriunde ca subiecți de drept. Când au nevoie de asistență juridică pentru a-și valorifica drepturile, statele membre trebuie să se asigure că acest drept este protejat prin lege.

Persoanele cu dizabilități constituie un grup variat de persoane, care au în comun, într-o mai mică sau mai mare măsură, necesitatea adoptării unor măsuri de protecție suplimentare pentru a-și putea valorifica drepturile și pentru a participa în societate pe baze egale cu ceilalți membri.

Nevoia de a acorda o atenție deosebită persoanelor cu dizabilități, în materia exercitării depline a drepturilor pe baze egale cu ceilalți cetățeni, este confirmată prin inițiativele luate în acest domeniu la nivel național și internațional.

Principiul nediscriminării ar trebui să stea la baza politicilor guvernamentale menite să asigure egalitatea de șanse pentru persoanele cu dizabilități.

Accesul la sistemul judiciar este un drept fundamental într-o societate democratică, dar persoanele cu dizabilități se pot confrunta adesea cu o serie de obstacole, inclusiv în ceea ce privește accesul fizic. Este nevoie, așadar, să se adopte o serie de măsuri și acțiuni, inclusiv sensibilizarea profesioniștilor dreptului cu privire la aceste probleme.

3.12.2. Obiective

- i. Asigurarea accesului efectiv la sistemul judiciar pentru persoanele cu dizabilități pe baze egale cu ceilalți cetățeni;
- ii. apărarea și garantarea exercitării drepturilor și libertăților fundamentale pentru persoanele cu dizabilități pe baze egale cu ceilalți cetățeni.

3.12.3. Acțiuni specifice întreprinse de către Statele membre

- i. Apărarea împotriva discriminării prin stabilirea unor măsuri legislative, organe, proceduri de raportare și de mecanisme de corectare specifice;
- ii. eradicarea prevederilor legislative discriminatorii la adresa persoanelor cu dizabilități;
- iii. promovarea formării în domeniul drepturilor omului și a dizabilității (atât la nivel național, cât și internațional) având ca destinatari forțele de poliție, funcționarii publici, magistrații și personalul medical;
- iv. încurajarea activității rețelilor neguvernamentale care militează pentru apărarea drepturilor persoanelor cu dizabilități;
- v. asigurarea accesului egal la sistemul judiciar al persoanelor cu dizabilități, prin asigurarea dreptului acestora la informație și mijloace de comunicare;
- vi. furnizarea de asistență adecvată acelor persoane care întâmpină dificultăți în exercitarea drepturilor, proporțională cu nevoia respectivă de sprijin;

...

3.13. Linia de acțiune nr. 13: Protecția împotriva violenței și abuzurilor

3.13.1. Introducere

Actele de abuz sau violență împotriva oricărei persoane cu dizabilități sunt inacceptabile iar societatea are datoria de a se asigura că indivizii, în mod special cei mai vulnerabili, sunt protejați față de astfel de abuzuri. Există statistici care arată că rata abuzurilor și a violenței comise împotriva persoanelor cu dizabilități este, în mod evident, mai ridicată față de cea înregistrată la nivelul totalului populației, mai ridicată pentru femeile cu dizabilități (în mod deosebit femeile cu dizabilități grave) unde aceste procente ale abuzurilor depășesc cu mult procentele înregistrate în rândul femeilor fără dizabilități. Aceste abuzuri pot apărea în instituții ori în alte forme de îngrijire sau situații, inclusiv în mediul familial. Acestea pot fi provocate de către străini sau de către persoane apropiate de persoanele cu dizabilități și pot lua diverse forme, cum ar fi: abuzul verbal, acțiuni violente ori refuzul de a le asigura nevoile de bază.

Guvernele nu pot garanta faptul că abuzul nu se va repeta, dar ele trebuie să facă tot posibilul pentru a oferi protecție și garanții puternice față de astfel de manifestări. Prevenirea poate fi realizată în multe feluri, în mod deosebit prin educație, prin care să se valorizeze drepturile indivizilor la protecție și la recunoașterea și reducerea riscului de abuz. Persoanele cu dizabilități care au avut experiența unor abuzuri sau acte de violență trebuie să aibă acces la asistența potrivită. Ele trebuie să beneficieze de un sistem în care să aibă încredere să raporteze abuzurile și să aștepte o acțiune din partea acestuia față de astfel de situații, inclusiv sprijin individual. Acest sistem necesită personal care are cunoștințele și calificarea necesare să identifice și să răspundă situațiilor de abuz.

Cercetările efectuate în ultimii ani au arătat clar că este nevoie de noi cunoștințe în acest domeniu pentru realizarea unor strategii și a unor ghiduri de bune practici.

3.13.2. Obiective

- i. Utilizarea tuturor măsurilor din domeniile nediscriminării și a drepturilor omului pentru asigurarea protecției persoanelor cu dizabilități împotriva tuturor formelor de abuz și violențe;
- ii. Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la servicii și la un sistem de sprijin pentru victimele violenței și abuzului.

3.13.3. Acțiuni specifice pe care trebuie să le întreprindă Statele membre

- i. Să garanteze persoanelor cu dizabilități protecție împotriva violenței și abuzului prin implementarea unor politici și a unei legislații, unde acestea sunt necesare;
- ii. Să asigure accesul la cursuri de instruire a persoanelor cu dizabilități pentru reducerea riscului de violențe sau abuz (ex: cursuri de creștere a nivelului de încredere în sine);
- iii. Să dezvolte proceduri, măsuri și protocoale adaptate persoanelor cu dizabilități, pentru a îmbunătățirea modului de detectare a violenței și a abuzului și de a se asigura că sunt luate toate măsurile necesare împotriva repetării unor astfel de situații, inclusiv măsuri profesionale adecvate pentru consilierea în caz de probleme emoționale;

- iv. Să se asigure că persoanele cu dizabilități care sunt victime ale violenței și abuzului, chiar și ale violenței în familie, au acces la serviciile potrivite de sprijin, inclusiv cele reparatorii;
 - v. Să prevină și să combată violența, relele tratamente și abuzul în toate situațiile prin asigurarea de sprijin pentru familii, creșterea gradului de conștientizare a opiniei publice și a educației, încurajarea discuțiilor și cooperării între toți factorii implicați;
 - vi. Să ajute persoanele cu dizabilități, în mod special femeile cu dizabilități, familiile acestora în caz de abuz, prin asigurarea informațiilor necesare și a accesului la servicii;
 - vii. Să se asigure că sistemul este funcțional și asigură protecția persoanelor cu dizabilități împotriva abuzurilor în centre de psihiatrie, case de ajutor social, și alte instituții, orfelinate și alte așezăminte;
 - viii. Să asigure cursuri de instruire pentru tot personalul care lucrează în instituțiile pentru persoanele cu dizabilități cât și în principalele servicii de sprijin;
 - ix. Să instruiască forțele de poliție și autoritățile administrative și judiciare astfel încât să poată primi mărturii și dovezi din partea persoanelor cu dizabilități și de a trata abuzurile cu maxim seriozitate;
 - x. Să asigure persoanelor cu dizabilități informații despre cum se pot feri de apariția acțiunilor violente și a abuzului, de a recunoaște abuzul și felul cum trebuie raportat;
 - xi. Să aplice în mod efectiv măsuri legislative, administrative și judiciare și orice alte măsuri privind sancțiuni severe într-un mod transparent care să permită evaluarea acestora de către societatea civilă, în scopul prevenirii tuturor formelor de violență fizică sau psihică, rănire sau abuz, neglijare sau tratament neglijent, rele tratamente, exploatare sau răpire a persoanei cu dizabilități;
- ...”

77. Partea relevantă din Rezoluția ResAP(2005)1 privind garanțiile aplicabile adulților și copiilor împotriva abuzurilor (adoptată de către Comitetul de Miniștri la data de 2 februarie 2005 la întâlnirea 913 a Vice-miniștrilor) prevede:

“...

I. Definirea abuzului

1. În această rezoluție abuzul este definit ca fiind orice act sau omisiune care are ca rezultat o încălcare a drepturilor persoanelor vulnerabile, a libertăților civile a acestora, a integrității lor fizice sau psihice, a demnității sau bunăstării generale, fie intenționat sau prin neglijență, inclusiv în relațiile sexuale sau în tranzacțiile financiare la care persoanele respective nu pot sau nu vor să consimtă în mod valabil, sau care sunt vădit explotatorii. La nivelul de bază, abuzul poate lua o multitudine de forme:

a. violență fizică, inclusiv pedeapsă corporală, încarcerare – inclusiv plasarea într-un spațiu încuiat sau interzicerea ieșirii dintr-un astfel de spațiu – supramedicație sau administrarea greșită a medicamentelor, experimentele medicale sau implicarea în cercetare medicală invazivă fără consimțământ și detenția nelegală a bolnavilor psihici;

b. abuz şi exploatare sexuală, inclusiv viol, agresiune sexuală, corupere sexuală, implicarea forţată în pornografie şi prostituţie;

c. ameninţări şi violenţe psihologice, de obicei constând în abuz verbal, constrângeri, izolare, respingere, intimidare, hărţuire, umilire sau ameninţare cu pedeapse sau cu abandon, şantaj emoţional, arbitrar, negarea statutului de adult şi infantilizarea persoanelor cu dizabilităţi, negarea demnităţii, sexualităţii, educaţiei şi formării, a activităţilor recreative şi a sportului;

...

3. Aceste abuzuri necesită un răspuns proporţional – care să nu împiedice alegerile legitime ale persoanelor cu dizabilităţi, dar care să recunoască starea de vulnerabilitate şi exploatarea. Noţiunea de “abuz” se referă, aşadar, la o serie largă de activităţi, care includ infracţiuni, încălcări ale eticii profesionale, practici în afara normelor sau lipsa de îngrijire adecvată. Prin urmare, măsurile menite să preîntâmpine şi să răspundă abuzurilor implică o serie largă de autorităţi şi actori, inclusiv poliţia, sistemul de justiţie penală, organisme guvernamentale care reglementează acordarea de sprijin şi profesiile implicate în acest demers, organizaţii de lobby, reţelele de utilizatori de servicii de acest tip şi consiliile de pacienţi, organele care acordă asistenţă şi care o planifică.

II. Principii şi măsuri de apărare împotriva abuzurilor a copiilor şi adulţilor cu dizabilităţi

1. Apărarea drepturilor omului

Statele membre au datoria de a apăra drepturile şi libertăţile fundamentale ale tuturor cetăţenilor şi trebuie să se asigure că persoanele cu dizabilităţi sunt protejate cel puţin în aceeaşi măsură cu ceilalţi cetăţeni.

Statele membre ar trebui să recunoască că abuzul este o încălcare a drepturilor omului. Persoanele cu dizabilităţi trebuie apăraţi împotriva vătămărilor intenţionate sau involuntare cel puţin în aceeaşi măsură cu ceilalţi cetăţeni. Atunci când persoanele cu dizabilităţi sunt în mod special vulnerabile, trebuie să se ia măsuri suplimentare de protecţie.

2. Incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi

Statele membre trebuie să recunoască faptul că apărarea drepturilor persoanelor cu dizabilităţi în calitatea lor de cetăţeni este o responsabilitate a statului.

Trebuie să combată discriminarea persoanelor cu dizabilităţi, să introducă măsuri active de combatere şi să asigure incluziunea acestor persoane în viaţa socio-economică a comunităţilor din care fac parte.

Trebuie să recunoască faptul că toate persoanele cu dizabilităţi au dreptul la respectarea demnităţii, la şanse egale, la venit propriu, educaţie, angajare, acceptare şi integrare în viaţa socială, inclusiv accesibilitate, îngrijire medicală şi reabilitare.

Trebuie să garanteze că toate persoanele cu dizabilităţi au acces la servicii de orice natură – cel puţin în aceeaşi măsură ca şi ceilalţi cetăţeni.

3. Prevenirea abuzurilor

Statele membre trebuie să crească gradul de conştientizare a publicului cu privire la aceste aspecte, să promoveze dialogul deschis, să dezvolte cunoaşterea şi să îmbunătăţească educaţia şi formarea profesională.

Trebuie să încurajeze cooperarea între autorități și organizații pentru a găsi soluții de prevenire a abuzurilor, de a îmbunătăți mijloacele de detectare și raportare a acestora și de a sprijini victimele.

Trebuie să creeze, implementeze și să monitorizeze legislația privind standardele și regulamentele diferitelor profesii relevante în acest domeniu, pentru reducerea abuzurilor față de persoanele cu dizabilități prin acțiuni sau omisiuni în această sferă.

4. Protecție juridică

Statele membre trebuie să asigure accesul la sistemul juridic penal și la cel civil de acordare de despăgubiri pentru persoanele cu dizabilități care au fost victime ale unor abuzuri, cel puțin în aceeași măsură cu ceilalți cetățeni. În caz de necesitate, trebuie acordată asistență suplimentară persoanelor cu dizabilități pentru a înlătura obstacolele fizice sau de altă natură.

Persoanele cu dizabilități sunt subiecți de drept pentru apărarea drepturilor lor. Așadar, statele membre trebuie să se asigure că membrii aparatului judiciar în materie penală tratează persoanele cu dizabilități fără discriminare și de așa manieră încât să li se asigure egalitatea de șanse în exercitarea drepturilor lor de cetățeni.

...”

B. Adunarea Parlamentară

78. Partea relevantă din Rezoluția 1642 (2009) a Adunării Parlamentare privind accesul persoanelor cu dizabilități și participarea deplină și activă a persoanelor cu dizabilități în societate (adoptată la data de 26 ianuarie 2009) prevede:

“1. Mai mult de o persoană din zece suferă de o formă de dizabilitate, reprezentând un total de 650 de milioane de persoane în întreaga lume, cu o rată și mai mare de aproape 200 de milioane doar în Europa. Există o corelație între vârstă și dizabilitate: cu cât populația îmbătrânește și calitatea îngrijirii medicale crește, numărul populației cu dizabilități în Europa crește și va continua să crească.

2. Adunarea Parlamentară reamintește vocația Convenției Europene a Drepturilor Omului a Consiliul Europei (ETS Nr. 5) de proteja toate persoanele, inclusiv pe cele cu dizabilități și că articolul 15 din Carta Socială Europeană revizuită (ETS Nr. 163) garantează în mod explicit persoanelor cu dizabilități exercitarea efectivă a dreptului la autonomie, integrare socială și participare la viața comunității. Un text mai recent și așteptat cu interes, Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, a intrat în vigoare la data de 3 mai 2008. Adunarea parlamentară salută adoptarea acestui text, care descrie amănunțit drepturile persoanelor, inclusiv copii, cu dizabilități, și va contribui în mod cert la schimbarea percepției de care este nevoie pentru îmbunătățirea situației persoanelor cu dizabilități fizice sau psihice.

3. Adunarea ia notă de faptul că, în practică, accesul persoanelor cu dizabilități fizice sau psihice la drepturile lor pe baze egale cu ceilalți rămâne adesea la stadiu de deziderat și se dovedește neadecvat. Salută, așadar, elaborarea de către Consiliul Europei a Planului de Acțiune privind Dizabilitatea, pentru a promova drepturile și participarea persoanelor cu dizabilități în societate pentru 2006-2015 (Recomandarea Comitetului de Miniștri Rec(2006)5), care își propune să găsească răspunsuri practice la cele mai grave și des întâlnite probleme pe care le întâmpină persoanele cu

dizabilități, să promoveze egalitatea de șanse, și care propune o serie de măsuri pentru îmbunătățirea situației persoanelor cu dizabilități sub toate aspectele vieții cotidiene.

...

18. Deoarece atitudinea societății, prejudecățile și mințile închise rămân principalele obstacole în calea accesului persoanelor cu dizabilități la drepturile lor și a participării acestora pe deplin și în mod activ în societate, Adunarea invită Statele membre să:

18.1. activeze campaniile pentru a atrage atenția publicului și a furniza informații cu privire la problemele legate de dizabilitate în general;

18.2. adopte măsurile legale necesare pentru a incrimina practicile discriminatorii și atitudine inacceptabile față de persoanele cu dizabilități, în special abuzurile comise fie de persoane private, fie în instituțiile de ocrotire medicală;

18.3. facă cunoscute exemplele de bune practici în toate sferele vieții cotidiene pentru a clarifica – pentru toți, dar mai ales pentru tineri – sfera de aplicare a acestora în societatea civilă, în mediul de lucru și în lumea educației;

18.4. asigure participarea deplină și activă a persoanelor cu dizabilități la toate aceste procese.

...”

IV. TEXTE RELEVANTE ALE ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE

79. Părțile relevante din Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (ratificată de Croația în iulie 2007 și în vigoare din data de 3 mai 2008) prevăd:

Articolul 1 - Scop

“Scopul prezentei Convenții este de a promova, proteja și asigura exercitarea deplină și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități și de a promova respectul pentru demnitatea lor intrinsecă.

Persoanele cu dizabilități includ acele persoane care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale de durată, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere, pot îngreuna participarea deplină și efectivă a persoanelor în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți.”

Articolul 4 – Obligații generale

“1. Statele Părți se angajează să asigure și să promoveze exercitarea deplină a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pentru toate persoanele cu dizabilități, fără nici un fel de discriminare pe criterii de dizabilitate. În acest scop, Statele Părți se angajează:

Să adopte toate măsurile adecvate legislative, administrative și de altă natură pentru implementarea drepturilor recunoscute prin prezenta Convenție;

Să ia toate măsurile corespunzătoare, inclusiv cele legislative, pentru a modifica sau abroga legile, reglementările, cutumele și practicile existente care constituie discriminare împotriva persoanelor cu dizabilități;

Să ia în considerare protecția și promovarea drepturilor omului pentru persoanele cu dizabilități în toate politicile și programele;

Să se abțină de la a se angaja în orice act sau practică ce contravine prezentei Convenții și să se asigure că autoritățile și instituțiile publice acționează în conformitate cu prezenta Convenție;

Să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a elimina discriminarea pe criterii de dizabilitate de către orice persoană, organizație sau întreprindere privată;

...”

Articolul 5 – Egalitate și nediscriminare

“1. Statele Părți recunosc faptul că toate persoanele sunt egale în fața legii și sub incidența legii și au dreptul fără niciun fel de discriminare la protecție egală și beneficiu egal al legii.

2. Statele Părți vor interzice toate tipurile de discriminare pe criterii de dizabilitate și vor garanta tuturor persoanelor cu dizabilități protecție juridică egală și efectivă împotriva discriminării de orice fel.

3. Pentru a promova egalitatea și a elimina discriminarea, Statele Părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a se asigura adaptarea rezonabilă.

4. Măsurile specifice care sunt necesare pentru a accelera sau obține egalitatea de facto a persoanelor cu dizabilități nu vor fi considerate o discriminare potrivit prezentei Convenții.”

Articolul 8 – Creșterea gradului de conștientizare

“1. Statele Părți se angajează să adopte măsuri imediate, eficiente și adecvate pentru:

Creșterea gradului de conștientizare în societate, inclusiv la nivelul familiei, în legătură cu persoanele cu dizabilități și pentru promovarea respectării drepturilor și demnității acestora;

Combaterea stereotipurilor, prejudecăților și practicilor dăunătoare la adresa persoanelor cu dizabilități, inclusiv cele pe criterii de sex și vârstă, în toate domeniile vieții;

Promovarea recunoașterii capacităților și contribuțiilor persoanelor cu dizabilități.

2. Măsurile, în acest scop, includ:

(a) Inițierea și dezvoltarea de campanii publice eficiente de conștientizare destinate:

(i) Să încurajeze receptivitatea față de drepturile persoanelor cu dizabilități;

(ii) Să încurajeze percepțiile pozitive și conștientizarea societății într-un grad mai mare, cu privire la persoanele cu dizabilități;

(iii) Să promoveze recunoașterea calificărilor, meritelor și abilităților persoanelor cu dizabilități și a contribuției acestora la locul de muncă și pe piața muncii;

(b) Cultivarea la toate nivelurile sistemului de educație, inclusiv la toți copiii, de la o vârstă fragedă, a unei atitudini de respect față de drepturile persoanelor cu dizabilități;

(c) Încurajarea mass-media să prezinte persoanele cu dizabilități într-un mod conform cu scopul prezentei Convenții;

(d) Promovarea programelor de informare care să crească gradul de conștientizare a problematicii persoanelor cu dizabilități și a drepturilor acestora.”

Articolul 15 – Interzicerea torturii și a tratamentelor și pedepselor inumane și degradante

“1. Nimeni nu poate fi supus torturii și niciunui fel de tratament crud, inuman sau degradant. În mod special, nimeni nu va fi supus, fără consimțământul său liber exprimat, unor experimente medicale sau științifice.

2. Statele Părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, judiciare sau alte măsuri pentru a preveni ca persoanele cu dizabilități să fie supuse torturii, tratamentelor ori pedepselor crude, inumane sau degradante, în condiții de egalitate cu ceilalți.”

Articolul 16 – Interzicerea exploatării, violențelor și abuzurilor

“1. Statele Părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, sociale, educaționale și alte măsuri adecvate, pentru a proteja persoanele cu dizabilități, atât în familie, cât și în afara acesteia, împotriva tuturor formelor de exploatare, violență și abuz, inclusiv împotriva celor pe criterii de sex.

2. Statele Părți vor lua de asemenea toate măsurile adecvate pentru a preveni orice formă de exploatare, violență și abuz prin asigurarea, printre altele, a unor forme adecvate de asistență și sprijin pentru persoanele cu dizabilități, familiile și îngrijitorii lor, în funcție de sex și vârstă, inclusiv prin furnizarea de informații și educație despre modul în care se pot evita, recunoaște și raporta cazurile de exploatare, violență și abuz. Statele Părți se vor asigura că serviciile de protecție răspund problemelor de vârstă, sex și dizabilități.

3. Pentru a preveni apariția oricăror forme de exploatare, violență și abuz, Statele Părți se vor asigura că toate facilitățile și programele destinate să servească persoanelor cu dizabilități sunt eficient monitorizate de autorități independente.

4. Statele Părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a sprijini recuperarea fizică, cognitivă și psihologică, reabilitarea și reintegrarea socială a persoanelor cu dizabilități care devin victime ale oricărei forme de exploatare, violență sau abuz, inclusiv prin acordarea de servicii de protecție. Recuperarea și reintegrarea vor avea loc într-un mediu care favorizează sănătatea, bunăstarea, respectul de sine, demnitatea și autonomia persoanei și care ține cont de necesitățile specifice sexului și vârstei.

5. Statele Părți vor implementa legi și politici eficiente, inclusiv legislație și politici axate pe problematica femeii și a copilului pentru a asigura, atunci când este necesar, identificarea, investigarea și judecarea cazurilor de exploatare, violență și abuz împotriva persoanelor cu dizabilități.”

Articolul 17 – Apărarea integrității persoanei

“Fiecare persoană cu dizabilități are dreptul de a-i fi respectată integritatea fizică și mentală, în condiții de egalitate cu ceilalți.”

ÎN DREPT**I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 2, 3 ȘI 8 DIN CONVENȚIE**

80. Reclamanții s-au plâns de faptul că autoritățile statului nu le-au asigurat protecția adecvată împotriva hărțuirii de către minorii din cartier, întemeindu-se pe articolele 2, 3 și 8 din Convenție, care prevăd:

Articolul 2

“1. Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat prin lege. Moartea nu poate fi cauzată cuiva în mod intenționat, decât în executarea unei sentințe capitale pronunțate de un tribunal în cazul în care infracțiunea este sancționată cu această pedeapsă prin lege...”

Articolul 3

“Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante...”

Articolul 8

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private ...

2. Nu este admisă ingerința vreunei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

A. Admisibilitate*1. Susținerile părților***(a) Susținerile Guvernului**

81. Guvernul a susținut că articolele 2 și 3 nu se aplică în cauza de față. Cu privire la articolul 2, a susținut că viețile reclamanților nu au fost puse niciodată în pericol. Cu privire la articolul 3 din Convenție, Guvernul a susținut că nivelul de gravitate cerut de acest articol nu a fost atins, deoarece hărțuirea de care s-au plâns reclamanții a fost, în cea mai mare parte, verbală și agresiunea pe care a suferit-o reclamantul pe data de 4 aprilie

2009 a fost una minoră. A susținut, de asemenea, că faptul că reclamantul și-a exprimat dorința de a ieși la plimbare arată că nu a fost traumatizat de evenimentele în cauză.

82. Guvernul a mai susținut că reclamantii nu au epuizat căile de recurs interne. În opinia Guvernului, reclamantii ar fi trebuit să introducă o acțiune civilă în despăgubiri împotriva copiilor vizați și a părinților acestora, împotriva școlii pe care o frecventau copiii sau împotriva altor autorități. Mai mult, ar fi putut formula plângere contravențională împotriva părinților copiilor vizați. Ar fi putut introduce și o “acțiune împotriva unui act ilegal” împotriva autorităților relevante, în temeiul Legii contenciosului administrativ. În astfel de acțiuni, instanța națională competentă ar fi fost obligată să judece de urgență și ar interzice orice act ilegal ulterior, în cazul în care ar da câștig de cauză reclamantului. Hotărârea trebuie executată în termen de trei zile de la comunicare.

83. Cu privire la evenimentele din 10 aprilie și 13 mai 2010, Guvernul a susținut că presupușii vinovați, P.B. și Z.B., aveau vârsta de paisprezece ani și, prin urmare, puteau fi trași la răspundere penală. Ancheta penală fiind în curs de desfășurare, capătul de cerere privind acest incident este prematur.

(b) Susținerile reclamantilor

84. În răspuns, reclamantii au susținut că au fost supuși unei hărțuiri continue, care a inclus și acte de violență fizică împotriva reclamantului și violență verbală împotriva ambilor reclamanti. O asemenea hărțuire le-a afectat viața cotidiană și le-a provocat un stres și o suferință constante, având în vedere, mai ales, situația medicală a reclamantului. Au susținut că hărțuirea și abuzurile continue au atins gradul de gravitate cerut de articolele 3 și 8 din Convenție și că articolul 2 este, de asemenea, aplicabil având în vedere escaladarea violenței împotriva reclamantului, care se afla într-o situație de vulnerabilitate, și probabilitatea, bazată pe cercetări cu privire la infracțiuni bazate pe dizabilitate, ca o simplă hărțuire să se transforme în violență la scară largă, cauzând chiar rele tratamente sau deces.

85. În ceea ce privește epuizarea căilor de recurs interne, au susținut că sistemul juridic național nu le pune la dispoziție nicio cale de recurs care să redreseze o posibilă infracțiune bazată pe dizabilitate; această susținere este bazată pe faptul că Guvernul nu a furnizat exemple jurisprudență care să-i susțină argumentul că procedurile pe care le-a invocat ca fiind căi de recurs sunt disponibile și eficace.

86. În ceea ce privește posibilitatea de a introduce o acțiune împotriva autorităților pentru un act ilegal pe baza articolului 67 din Legea contenciosului administrativ, reclamantii au susținut că criteriile de admisibilitate ale unei astfel de acțiuni o făceau ineficace în cauza de față – de exemplu, ca actul ilegal să reprezinte o încălcare a Constituției, ca respectiva cale de recurs să fie utilizată exclusiv ca ultimă soluție, ca activitatea ilegală să fie în desfășurare la momentul introducerii acțiunii.

87. Cu privire la posibila acțiune în despăgubiri împotriva părinților copiilor implicați, reclamantii au susținut că instanța europeană s-a pronunțat deja în cauze împotriva Croației cu privire la faptul că o asemenea acțiune nu are efectul scontat de împiedicare a atacurilor la integritatea personală pe care ar avea-o eventuala acțiune penală (au citat *Sandra Janković c. Croației*, nr. 38478/05, § 36, 5 martie 2009).

88. Cu privire la plângerea contravențională, reclamantii au susținut că se aplică doar contravențiilor la pacea și ordinea publică și că o asemenea cale de recurs este total neadecvată cu privire la atingerea adusă integrității fizice și psihologice a reclamantilor.

89. La argumentul Guvernului privind prematuritatea în legătură cu evenimentele din 10 aprilie și 13 mai 2010 deoarece ancheta cu privire la aceste incidente este în curs de desfășurare, reclamantii au răspuns că nu au primit niciodată vreo informație oficială cu privire la existența vreunei anchete cu privire la acest aspect și că, în orice caz, ancheta trenează. Mi mult, ancheta ar privi enevimente izolate și nu situația reclamantilor în ansamblu.

2. *Aprecierea Curții*

(a) *Aplicabilitatea articolelor 2, 3 și 8 din Convenție la cauza de față*

(i) *În ceea ce-l privește pe reclamant*

90. Curtea ia notă de incidentele violente repetate la adresa reclamantului. Circumstanțele cauzei vizează episoade frecvente de hărțuire în perioada 31 iulie 2008 și februarie 2011, aproape doi ani și jumătate. Incidentele include atât hărțuire verbală cât și fizică, inclusiv acte de violență cum ar fi: arderea mâinilor reclamantului cu țigara, lovirea de un gard de fier și lovirea cu o minge. Având în vedere faptul că toate incidentele privesc o serie de acte ale unor grupuri de copii și s-au petrecut de-a lungul unei perioade de timp considerabile, Curtea le va examina ca fiind o situație continuă.

91. Curtea ia notă, de asemenea, de faptul că argumentele privind hărțuirea reclamantului de către copii care locuiau în același cartier cu acesta și care frecventau școala din apropiere sunt bine susținute, printre altele, de rapoartele poliției și cele medicale. Acestea din urmă evidențiază impactul negativ pe care aceste incidente l-a avut asupra sănătății fizice și psihice a reclamantului. Rapoartele cu privire la acesta din urmă arată că suferă de tulburări mintale grave, dar este o persoană pașnică care nu poate și nu știe să se apere de abuzuri. Din cauza hărțuirii continue, a trebuit să fcă psihoterapie, a fost adesea speriat și stresat. I s-a recomandat îndepărtarea de situația de hărțuire în care era pus.

92. Reclamantul a făcut susțineri credibile cu privire la faptul că de-a lungul unei perioade de timp considerabile a fost expus la amenințări la

adresa integrității sale fizice și psihice și că a fost hărțuit sau atacat în numeroase rânduri.

93. Având în vedere toate acestea, Curtea consideră că autoritățile naționale aveau o obligație pozitivă de a-l proteja pe reclamant de comportamentul violent al copiilor implicați. În contextul cauzei de față, această obligație derivă atât din articolul 3, cât și din articolul 8 din Convenție. Curtea consideră totuși că este suficient să examineze cererea doar din perspectiva articolului 3 din Convenție.

94. În ceea ce privește articolul 3 din Convenție, Curtea reamintește că relele tratamente trebuie să atingă un nivel minim de gravitate pentru a intra în sfera de aplicare a articolului 3. Aprecierea existenței acestui grad minim de gravitate este una relativă: depinde de toate circumstanțele cauzei, cum ar fi tipul și contextul aplicării relelor tratamente, durata, efectele psihice și fizice și, în unele cazuri, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei (a se vedea, *Costello-Roberts împotriva Marii Britanii*, 25 martie 1993, § 30, Seria A nr. 247-C, și *A. împotriva Marii Britanii*, 23 septembrie 1998, § 20, Rapoarte 1998-VI).

95. Curtea a apreciat ca tratament “inuman”, *inter alia*, un comportament premeditat, aplicat timp de mai multe ore și care a cauzat fie vătămare corporală, fie o suferință intensă fizică și psihică (a se vedea, *Labita împotriva Italiei* [MC], nr. 26772/95, § 120, ECHR 2000-IV). A fost considerat tratament “degradant” acela care a provocat victimei sentimente de teamă, angoasă și inferioritate apte să umilească și să înjosească și posibil să înfrângă rezistența morală sau fizică a acesteia (a se vedea, *Hurtado împotriva Elveției*, 28 ianuarie 1994, opinia Comisiei, § 67, Seria A nr. 280, și *Wieser împotriva Austriei*, nr. 2293/03, § 36, 22 februarie 2007).

96. Curtea consideră că hărțuirea reclamantului – care a cauzat, cel puțin o dată, vătămarea corporală a acestuia, combinată cu sentimentele sale de teamă și neajutorare – este suficient de gravă pentru a antrena aplicarea articolului 3 din Convenție (a se vedea, *Price împotriva Marii Britanii*, nr. 33394/96, § 24, ECHR 2001-VII, și *Milanović împotriva Serbiei*, nr. 44614/07, § 87, 14 decembrie 2010).

(ii) În ceea ce o privește pe reclamantă

97. În ceea ce o privește pe reclamantă, Curtea notează că aceasta nu a fost expusă la vreo formă de violență care să-i afecteze integritatea fizică. Totuși, nu există îndoială că hărțuirea continuă a reclamantului, fiul ei handicapat pe care îl avea în îngrijire, și incidentele de hărțuire care au privit-o personal, chiar și în forme mai puțin severe, i-au afectat viața cotidiană și rutina zilnică, ceea ce i-a afectat viața privată și de familie, deoarece integritatea morală a persoanei face parte din noțiunea de viață privată. Conceptul de viață privată se extinde și la sfera relațiilor dintre indivizi între ei înșiși.

98. Așadar, articolul 8 este aplicabil în ceea ce o privește pe reclamantă.

(b) Epuizarea căilor de recurs interne

99. Curtea subliniază că scopul articolului 35 este să acorde Statelor Contractante posibilitatea de a preveni sau înceta încălcările pretinse înainte ca cererea să fie adresată organelor Convenției. Așadar, Statele nu trebuie să răspundă de actele lor în fața unui organ internațional înainte de a fi avut posibilitatea de a rezolva problema în dreptul lor intern. Regula privind epuizarea căilor de recurs interne conținută în articolul 35 din Convenție impune epuizarea căilor de recurs adecvate capătului de cerere invocat și care sunt, în același timp, disponibile și suficiente. Existența unor astfel de căi de recurs trebuie să fie suficient de certă, nu doar în teorie ci și în practică, deoarece, în caz contrar, nu vor fi suficient de accesibile și efective; așadar, Statul pârât trebuie să demonstreze că aceste condiții sunt îndeplinite (*Selmouni împotriva Franței* [MC], nr. 25803/94, §§ 74 și 75, ECHR 1999-V).

100. Articolul 35 prevede o inversare a sarcinii probei. Este în sarcina Guvernului care invocă neepuizarea căilor interne de recurs de a demonstra Curții că o anume cale de recurs este efectivă în teorie și în practică la momentul faptelor, adică, era accesibilă, aptă să remedieze situația de care se plânge reclamantul și oferea șanse rezonabile de succes (a se vedea, *Akdivar și alții împotriva Turciei*, 16 septembrie 1996, § 68, *Rapoarte de hotărâri și decizii* 1996-IV).

101. Curtea subliniază că aplicarea acestei reguli trebuie să țină cont și de context. Așadar, a recunoscut că articolul 35 trebuie aplicat cu oarecare flexibilitate și fără un formalism excesiv (a se vedea, *Cardot împotriva Franței*, 19 martie 1991, § 34, Seria A nr. 200). A recunoscut în continuare că regula epuizării căilor de recurs interne nu este una absolută, nici cu aplicare automată; în examinarea epuizării căilor de recurs, trebuie să se aibă în vedere circumstanțele speciale ale fiecărui caz în parte (a se vedea, *Van Oosterwijck împotriva Belgiei*, 6 noiembrie 1980, § 35, Seria A nr. 40). Aceasta înseamnă, printre altele, că instanța europeană trebuie să aibă o abordare realistă și să aibă în vedere nu doar existența unor căi de recurs formale în sistemul juridic al Statului Contractant, dar și contextul juridic și politic general, cât și circumstanțele personale ale reclamanților (a se vedea, *Akdivar și alții*, citată supra, § 69).

102. Revenind la cauza de față, Curtea notează că Guvernul a sugerat că reclamantii ar fi trebuit să formuleze o acțiune în despăgubiri împotriva părinților minorilor implicați în actele de hărțuire și violență împotriva reclamantului; și că ar fi avut posibilitatea de a demara procedura contravențională împotriva părinților acestor minori.

103. Curtea notează că elementul-cheie în cauza de față nu este răspunderea părinților minorilor implicați, ci lipsa unui răspuns adecvat din

partea autorităților statale competente la actele de hărțuire și violență ale copiilor care, având în vedere că erau minori, nu puteau fi urmăriți penal.

104. În ceea ce privește susținerea Guvernului potrivit căreia cererea ar fi prematură din cauză că minorii P.B., Z.B. și I.S., care au fost, aparent, implicați în evenimentele din 10 aprilie și 13 mai 2010, aveau paisprezece ani la momentul faptelor și puteau fi urmăriți penal, Curtea observă că antrenarea responsabilității penale nu face obiectul prezentei cauze. În orice caz, incidentele au avut loc în aprilie și mai 2010 și Guvernul nu a reușit să arate că s-au făcut alte demersuri în afară de interogatoriile minorilor în cauză din iulie, august și septembrie 2010.

105. Totuși, alte câteva căi de recurs invocate de către Guvern merită p analiză a efectivității, având în vedere circumstanțele particulare ale cauzei de față. Curtea notează că secțiunile 67-76 din Legea privind contenciosul administrativ prevede o “acțiune prin care se contestă un act ilegal”, o cale de recurs deschisă tuturor celor care consideră că drepturile sau libertățile sale garantate de Constituție au fost încălcate de către o autoritate publică și poate fi folosită când nicio altă cale de recurs nu mai este disponibilă. Împreună cu calea de recurs prevăzută de secțiunea 66 a aceluiași act normativ, care prevede o cale de recurs prin care se contestă un act individual (a se vedea paragraful 65 supra), reprezintă căi de recurs la care se poate recurge doar în ultimă instanță, în lipsa oricărei alte forme de protecție juridică, împotriva unui decizii sau a unor acte sau omisiuni (factice) (“acțiunea prin care se contestă un act ilegal”- a se vedea paragrafele 66 și 67 supra) comise de către autoritățile publice, apte să încalce drepturi sau libertăți constituționale. Logica acestor căi de recurs este că drepturile și libertățile garantate prin Constituție sunt atât de importante încât nu pot fi lăsate fără protecție din partea instanțelor.

106. Curtea notează, de asemenea, că atât dreptul de a nu fi supus unor rele tratamente, cât și dreptul la respectarea vieții private și de familie sunt garantate de Convenția croată. Mai mult, jurisprudența relevantă a instanțelor interne arată că o acțiune de acest fel poate fi, de asemenea, formulată în cazul unei inactivități, ca în cauza de față, atunci când reclamantii susțin că autoritățile interne nu au făcut demersurile necesare. Totuși, se ridică anumite semne de întrebare cu privire la efectivitatea unei astfel de acțiuni în cauza de față.

107. În primul rând, Guvernul nu a indicat ce autoritate ar fi putut fi trasă la răspundere pentru inacțiune. Deoarece calea de recurs în cauză este o “acțiune prin care se contestă un act ilegal” (sau omisiune), trebuie să se stabilească ce organ avea datoria de a acționa în condițiile legii. Mai mult, o acțiune prin care se denunță omisiunea de a acționa poate fi formulată doar împotriva unui funcționar public care avea obligația de a acționa, potrivit legii. În cauza de față, ar fi dificil să identificăm un funcționar public care ar avea o astfel de îndatorire. Totuși, Guvernul nu a făcut nicio mențiune cu privire la acest aspect. Curtea notează că unul dintre aspectele plângerii

reclamanților este că nicio autoritate a statului nu era obligată prin lege să ia măsuri pentru a remedia situația de care se plâng.

108. O acțiune de acest fel în temeiul Legii contenciosului administrativ s-ar putea declanșa în fața instanțelor civile. Guvernul nu a arătat dacă printr-o astfel de acțiune ar fi posibilă și adoptarea de măsuri interimare. Totuși, din situația prezentată de către reclamanți reiese că ei erau hărțuiți în permanență, în anumite perioade chiar zilnic, și elementul principal al plângerii lor este faptul că autoritățile naționale, deși aveau cunoștință de această situație, nu au luat măsurile necesare pentru a o împiedica. Așadar, situația impunea o reacție imediată din partea autorităților statului pârât. Guvernul nu a arătat că vreuna dintre căile de recurs invocate ar fi aptă să ducă la un asemenea răspuns imediat cu privire la situația de care se plâng reclamanții.

109. Astfel, în ceea ce privește o astfel de "acțiune împotriva unui act ilegal" și o acțiune civilă în despăgubiri împotriva statului în temeiul Legii privind obligațiile, Guvernul nu a demonstrat că ar fi fost de natură să conducă la măsuri prompte și adecvate necesare în împrejurările din prezenta cauză.

110. În acest context, Curtea reiterează faptul că raționamentul din spatele condiției epuizării căilor de atac interne este natura subsidiară a instrumentelor Convenției, și anume, principiul că autorităților naționale trebuie să li se acorde posibilitatea de a remedia pretinsa încălcare. În această privință, Curtea notează că reclamanta s-a plâns în mod repetat de hărțuire diverselor autorități naționale, cum ar fi poliția și parchetul, centrul de ocrotire socială și școala la care erau înscriși minorii în cauză. Curtea consideră că ea a dat, astfel, autorităților competente o posibilitate adecvată de a reacționa la afirmațiile ei și de a pune capăt hărțuirii de care s-a plâns. Prin urmare, a epuizat căile interne de recurs.

111. În plus, reclamanții s-au plâns de existența unor deficiențe în sistemul național de protecție a persoanelor cu handicap împotriva actelor de hărțuire și violență, inclusiv în cadrul juridic în care autoritățile competente trebuie să funcționeze și în mecanismele prevăzute de acesta. În această privință, Curtea notează că Guvernul nu a demonstrat că aceste probleme ar fi putut fi examinate în vreuna dintre procedurile enunțate.

112. Prin urmare, reclamanții nu erau obligați să folosească și căile de recurs propuse de către Guvern. Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea a luat în considerare circumstanțele specifice ale prezentei cauze, precum și faptul că un drept fundamental, cum este dreptul de a nu fi supus la tratamente inumane și degradante, este în joc și că Convenția este destinată pentru a garanta drepturi care nu sunt teoretice sau iluzorii, ci drepturi care sunt practice și efective (a se vedea, de exemplu, *Matthews împotriva Regatului Unit* [MC], nr. 24833/94, § 34, CEDO 1999-I). Prin urmare, excepția Guvernului trebuie să fie respinsă.

(c) Concluzie

113. Curtea constată că pretențiile formulate în temeiul articolelor 3 și 8 din Convenție nu sunt în mod vădit nefondate în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. În continuare, constată că acestea nu sunt inadmisibile din orice alte motive. Prin urmare, acestea trebuie să fie declarate admisibile.

B. Fond

1. *Susținerile părților*

(a) Argumentele reclamantilor

114. Reclamantii au abordat în primul rând, problema violenței împotriva primului reclamant ca o infracțiune motivată de ură pe bază de handicap. Studiile cu privire la această problemă au arătat că rata de abuz și violență comise împotriva persoanelor cu handicap este considerabil mai mare decât rata pentru restul populației și este larg răspândită. Cele mai frecvente forme de violență împotriva persoanelor cu dizabilități intelectuale au fost lovirea, mușcarea, poreclele, tachinarea, furtul, împingerile, amenințările, aruncarea de obiecte, scoaterea forțată dintr-o clădire, bătaia, strigătele, înjurăturile, cererile de bani, tragerea de păr, aruncarea cu pietre, scuiparea, lovirea cu pumnul, lovirea cu capul de un perete. Persoanele cu dizabilități au fost adesea victime ale violențelor comise de către aceleași persoane. Abuzul a fost adesea săvârșit de bande de tineri care au vizat aceeași persoană în mod sistematic, ca și în cazul de față.

115. Hărțuirea persoanelor cu handicap a fost, de obicei, motivată de o percepere a acestor persoane ca fiind inferioare. Violența și ostilitatea ar putea avea o gamă largă de consecințe, inclusiv implicații emoționale, fizice și sexuale, sau chiar moartea victimei. Persoanele cu handicap ar putea fi forțate să-și schimbe viața cotidiană pentru a evita riscul.

116. În observațiile lor, reclamantii s-au bazat, de asemenea, pe surse internaționale, citate mai sus, în special, Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap și obligațiile care decurg din aceasta.

117. Reclamantii au susținut că ei au fost supuși unei hărțuiri și unui abuz pe seama originii lor sârbe și handicapului primului reclamant care au durat peste cinci ani, agresorii fiind un grup de copii în cea mai mare parte neidentificați. Hărțuirea a constat, în principal, în abuzuri verbale și alte forme de comportament antisocial, cum ar fi scuipatul, gălăgia, desenarea unor mesaje jignitoare pe trotuar și provocarea de pagube locuinței reclamantilor. Aceste comportamente au provocat reclamantilor grave suferințe. Pe lângă vătămarea fizică ce a rezultat din incidentele menționate

mai sus, hărțuirea continuă a afectat semnificativ bunăstarea mintală a reclamantului, fapt atestat de către psihoterapeutul său.

118. În plus, reclamantii au fost nevoiți să-și schimbe rutina zilnică. Reclamantul avea nevoie de plimbare zilnică în parc, să stea pe o bancă în parc și să vorbească cu oamenii, activități cruciale pentru a-și dezvolta un stil de viață independent și un sentiment de includere în comunitate. Din cauza hărțuirii constante de către copiii din cartierul său, primul reclamant a fost nevoit să înceteze toate aceste activități.

119. Bazându-se pe jurisprudența Curții cu privire la obligațiile pozitive ale statului în temeiul articolelor 3 și 8 din Convenție, reclamantii au susținut că autoritățile competente erau obligate să ia măsuri pozitive pentru a-i proteja de acțiunile vătămătoare comise de către terți. Reclamanta a informat în mod repetat autoritățile de abuzul la care erau supuși ea și fiul său, dar autoritățile nu au luat nicio măsură pentru a împiedica relele tratamente. Autoritățile au fost astfel conștiente de faptul că hărțuirea împotriva primului reclamant era una continuă.

120. Cu toate acestea, în ciuda luării la cunoștință despre situația reclamantilor, autoritățile competente nu și-au îndeplinit obligația de a pune capăt hărțuirii și abuzurilor. Reclamantii au susținut că nu era clar ce autoritate ar fi fost competentă să abordeze situația lor. În ceea ce privește susținerea Guvernului conform căreia poliția a reacționat în mod adecvat la toate plângerile reclamantei, aceasta a susținut că poliția nu a reușit să înțeleagă amploarea abuzurilor continue pentru a putea preveni alte abuzuri. Poliția nu a reușit să identifice făptașii. Poliția doar venea la locul faptei și avertiza copiii să plece. O astfel de abordare relaxată a poliției lipsea acțiunile ei de efect disuasiv. În plus, poliția a abordat fiecare etapă a abuzului ca pe un eveniment izolat, fără a înțelege natura continuă a situației. De asemenea, nu a reușit să ia măsuri adecvate, cum ar fi instituirea procedurii contravenționale împotriva părinților copiilor implicați.

121. Centrul de ocrotire socială competent ar fi trebuit să investigheze cazul și să stabilească faptele relevante; să fi invitat părinții făptașilor la o întâlnire pentru a stabili circumstanțele lor personale; să fi elaborat măsuri de protecție pentru a preveni repetarea violențelor; să fi sfătuit sau obligat pe autorii acestora și părinții lor să participe la consiliere; să fi monitorizat situația și să fi întocmit rapoarte cu privire la măsurile luate. Centrul de ocrotire socială Susedgrad nu a făcut nimic din toate acestea. În 2009, acesta a luat măsuri împotriva unuia dintre minori implicați în incidentul în care mâna reclamantului a fost arsă cu țigara, punând minorul respectiv sub supravegherea unui asistent social și inițiind proceduri judiciare, plasându-l apoi într-o instituție pentru copii cu probleme de comportament pentru o perioadă de un an. Aceste măsuri nu au fost luate însă ca urmare a atacului asupra primului reclamant, ci din cauza problemelor generale de comportament ale persoanei în cauză.

122. În ceea ce privește conducerea școlii la care erau înscriși copiii implicați, reclamanții au susținut că, deși era abilitată să ia o serie de măsuri disciplinare în cazuri de comportament violent al elevilor, adică avertismente, muștrări, muștrări severe și exmatricularea, aceasta nu a luat astfel de măsuri. Era adevărat că autoritățile școlare au luat unele măsuri, cum ar fi intervenția pe lângă părinți și copii pentru a se asigura că nu se repetă comportamentul violent împotriva reclamanților și organizarea de întâlniri pentru a prezenta elevilor cerințele persoanelor cu nevoi speciale. De asemenea, au organizat întrevederi cu elevii în cauză. Aceste măsuri însă nu au fost apte să împiedice continuarea violenței împotriva reclamanților.

123. De asemenea, nici o altă autoritate statală nu a făcut mai mult în scopul de a preveni violența și hărțuirea împotriva reclamanților.

(b) Argumentele Guvernului

124. Guvernul a susținut că în afara incidentelor raportate la poliție și documentate în rapoartele acesteia, reclamanții nu au demonstrat că ar fi avut loc incidente ulterioare. Guvernul a susținut că autoritățile competente au luat toate măsurile adecvate pentru a apăra reclamanții împotriva hărțuirii. De fiecare dată când reclamanta a sunat la poliție, poliția a ajuns în timp util și i-a interogat pe copiii în cauză și i-a avertizat cu privire la comportamentul lor neadecvat. De fiecare dată s-a întocmit câte un raport care a fost trimis la parchet.

125. De asemenea, școala la care copiii în cauză erau înscriși a reacționat întotdeauna cu promptitudine la acuzațiile de hărțuire a reclamanților. Angajații școlii au avut mai multe discuții cu elevii și părinții acestora cu privire la persoanele cu nevoi speciale. Li s-a spus părinților să discute această problemă cu copiii lor și directorul școlii a trimis o scrisoare către părinți în acest sens.

126. În ceea ce privește incidentul din 4 aprilie 2009, Guvernul a susținut că autoritățile naționale au făcut toate demersurile pentru a identifica făptuitorul. S-a constatat că I.M. a ars mâna reclamantului cu o țigară. Având în vedere că I.M., care nu împlinise paisprezece ani, nu putea răspunde penal, reclamanților li s-a sugerat să instituie procedura civilă în despăgubiri. Parchetul competent a informat atât Avocatul Poporului pentru Copii, cât și centrul de ocrotire socială cu privire la aceste constatări.

127. În ceea ce privește evenimentele din 10 aprilie și 13 mai 2010, precum și acuzațiile de hărțuire continuă a reclamantului, poliția i-a interogat pe minorii P.B., Z..B și I.S., ancheta fiind în curs de desfășurare și având în vedere că aceștia aveau peste paisprezece ani la momentul faptelor, ar putea să răspundă penal.

128. Guvernul a susținut că cele de mai sus arată că autoritățile naționale au acționat cu promptitudine și cu diligență în ceea ce privește fiecare plângere depusă de către reclamanți și au luat toate măsurile menite să

prevină noi acte de hărțuire. Începând din iunie 2010 nu au mai existat plângeri.

129. În continuare, Guvernul a susținut că părinții au o mare responsabilitate în a-și împiedica copiii lor să aibe un comportament neadecvat. Părinților copiilor implicați li s-a spus în mod constant de către autoritățile școlare, precum și de către serviciile sociale, despre problemele cu copiii lor.

130. Pe de altă parte, reclamanta, în calitatea sa de mamă a primului reclamant are o mare responsabilitate în îngrijirea reclamantului. Se stabilise că reclamantul avea nevoie de ajutor pentru a ieși la plimbare și avea nevoie de atenție permanentă din partea mamei sale. Reclamantul suferea și de epilepsie și avea vederea slabă. Serviciile sociale au avertizat-o pe reclamantă să nu-l lase pe fiul său să iasă la plimbare singur; dacă s-ar fi conformat acestor indicații s-ar fi rezolvat toate problemele legate de contactul fizic cu ceilalți, și, dacă reclamanta l-ar fi însoțit pe fiul său întotdeauna când acesta ieșea la plimbare, ar fi putut să-i conștientizeze pe copii cu privire la fiul ei.

(c) Terțul intervenient

131. Forumul European pentru Dizabilități văzut problemele din cazul de față prin prisma infracțiunilor motivate de ură pe bază de handicap. Acesta a susținut că recunoașterea unei infracțiuni motivate de ură împotriva persoanelor cu handicap reprezintă o provocare pentru multe sisteme juridice, deoarece vulnerabilitatea persoanelor cu handicap împiedică forțele de ordine și instanțele să identifice acțiunile ca fiind infracțiuni motivate de ură. Două studii separate efectuate în Marea Britanie au aratat că în timp ce persoanele cu dizabilități au de patru ori mai multe șanse decât celelalte persoane de a fi atacate verbal și fizic, este pe jumătate la fel de probabil ca acestea să raporteze infracțiunile la poliție.

132. Terțul intervenient a susținut că un comportament ostil față de persoanele cu handicap care provoacă atacuri violente este în mod intrinsec discriminatoriu, deoarece victimele sunt alese din cauza handicapului lor vizibil. Acesta a susținut că frica de persoanele cu handicapuri vizibile, ale căror aspect este perceput ca "îngrijorător și neplăcut", este motivul principal al violenței împotriva persoanelor cu handicap. Aceste persoane au fost adesea văzute ca inferioare sau responsabile pentru starea lor, ceea ce a pus povară asupra societății în ansamblu.

133. Frica de ceea ce este "diferit" a fost sporită numai în cazul în care victima a fost percepută ca potențial vulnerabilă. Vulnerabilitatea unei persoane cu handicap este o oportunitate pentru infractori de a ataca. Acest lucru este deosebit de important în cazurile în care persoanele cu dizabilități nu au fost atacate în scop de jaf sau tâlhărie, ci pentru a le umili și înjosi.

134. Forumul European pentru Dizabilităţi, a susţinut, de asemenea, că recunoaşterea infracţiunilor motivate de ură pe bază de handicap este de dată recentă. Bazându-se pe articolul 5 din Convenţia Naţiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (citată mai sus), acesta a susţinut că articolul respectiv a confirmat dreptul persoanelor cu handicap la protecţie în mod egal cu ceilalţi. Pentru stat, acest lucru înseamnă din nou abilitatea de a recunoaşte şi aborda problema discriminării pe criterii de handicap al victimei, precum şi cunoaşterea suficientă a stării de dizabilitate pentru a fi în măsură să aplice legea, cu respectarea nevoilor persoanelor cu handicap. În cazuri specifice, respectarea principiului nediscriminării ar putea însemna recunoaşterea situaţiei specifice a persoanelor cu handicap, comparativ cu ceilalţi. Al doilea paragraf din articolul susmenţionat face aluzie la obligaţia statului de a proteja persoanele cu handicap împotriva discriminării în general. Din nou, îndeplinirea acestei obligaţii necesită instruirea agenţilor de stat.

135. Terţul intervenient a mai subliniat faptul că acest instrument a obligat statele părţi să "ia toate măsurile legislative, administrative, judiciare şi de altă natură pentru a preveni ca persoanele cu handicap" să fie supuse la violenţe, ceea ce a necesitat, de asemenea, instruirea celor care lucrează în domeniul administrării justiţiei.

136. În concluzie, Forumul European pentru Dizabilităţi a susţinut că, până în prezent, infracţiunile motivate de ură pe bază de handicap nu au primit suficientă atenţie din partea legislativului şi a autorităţilor care aplică legea. Acest lucru a dus la nerecunoaşterea infracţiunilor motivate de ură pe bază de handicap, precum şi slaba raportare şi înţelegerea greşită a acestui fenomen. Răspunsul autorităţilor la acest fenomen ar trebui să treacă de la reactiv la proactiv şi să aibă ca scop protejarea persoanelor cu handicap împotriva tuturor actelor de violenţă.

2. *Aprecieră Curţii*

(a) **În ceea ce priveşte primul reclamant**

(i) *Principii generale*

137. Curtea reiterează faptul că articolul 3 din Convenţie trebuie să fie considerat drept una dintre prevederile fundamentale ale Convenţiei şi consacră o valoare fundamentală a societăţilor democratice care formează Consiliul Europei (a se vedea *Pretty împotriva Regatului Unit*, nr. 2346 /02, § 49, CEDO 2002-III). Spre deosebire de celelalte prevederi din Convenţie, acesta este redactat în termeni absoluţi, nu admite excepţii sau rezerve, nici posibilitatea de derogare în temeiul articolului 15 din Convenţie (a se vedea, printre altele, *Chahal împotriva Regatului Unit*, 15 noiembrie 1996, § 79, Culegere 1996-V).

138. Curtea reiterează că, în ceea ce privește problema dacă statul poate fi considerat responsabil, în temeiul articolului 3, pentru rele tratamente aplicate de către entități non-statale, obligația Înalțelor Părți Contractante în conformitate cu articolul 1 din Convenție de a asigura persoanelor aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile garantate de Convenție, luat împreună cu articolul 3, impune statelor să ia măsuri menite să se asigure că persoanele aflate sub jurisdicția lor nu sunt supuse torturii sau tratamentelor inumane sau degradante, inclusiv rele tratamente, chiar administrate de către persoane private (a se vedea, *mutatis mutandis*, *HLR împotriva Franței*, 29 aprilie 1997, § 40, Culegere 1997-III). Aceste măsuri ar trebui să asigure o protecție eficientă, în special, a copiilor și a altor persoane vulnerabile, și să includă măsuri rezonabile pentru a preveni maltratarea de care autoritățile au avut sau ar fi trebuit să aibă cunoștință (a se vedea, *mutatis mutandis*, cauza *Osman împotriva Regatului Unit*, 28 octombrie 1998, § 116, Culegere 1998-VIII, și *E. și alții împotriva Regatului Unit*, nr 33218/96, § 88, 26 noiembrie 2002).

139. Având în vedere dificultățile pe care le întâmpină poliția în societățile moderne, imprevizibilitatea comportamentului uman și alegerile operaționale care trebuie să fie făcute în ceea ce privește prioritățile și resursele, domeniul de aplicare al acestei obligații pozitive trebuie, cu toate acestea, să fie interpretat într-un mod care nu impune o sarcină imposibilă sau disproporționată asupra autorităților. Nu orice susținere de maltratare implică pentru autorități luarea unor măsuri operaționale pentru a preveni acest risc. Pentru antrenarea obligației pozitive, trebuie să se stabilească faptul că autoritățile știau sau ar fi trebuit să știe, la momentul respectiv, de existența unui risc real și imediat de maltratare a unei persoane fizice de către un terț și nu au reușit să ia măsurile care, în limita competențelor lor, ar fi trebuit luate în mod rezonabil pentru a evita acest risc. Un alt aspect relevant este nevoia de a se asigura că poliția își exercită competențele de control și prevenire a criminalității într-un mod care respectă pe deplin cerințele unui proces echitabil și alte garanții care pun în mod legitim restricții asupra acțiunilor lor de investigare a crimelor și deferire a infractorilor justiției, inclusiv garanțiile prevăzute de articolul 8 din Convenție (a se vedea *Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei*, nr 13178/03, § 53, CEDO 2006-XI; *Membrii Congregației Gldani a Martorilor lui Iehova împotriva Georgiei*, nr 71156/01, § 96, 3 mai 2007; și *Milanovic împotriva Serbiei*, nr. 44614/07, § 84, 14 decembrie 2010; a se vedea, de asemenea, *mutatis mutandis*, *Osman*, citată mai sus, § 116).

140. Prin urmare, Curtea va examina dacă statul pârât, în cazul reclamantului, și-a respectat obligațiile sale pozitive în conformitate cu articolul 3 din Convenție.

(ii) *Aplicarea acestor principii în prezenta cauză*

141. Curtea notează încă de la început că actele de violență care încălcă articolul 3 din Convenție ar necesita în mod normal, aplicarea de măsuri penale împotriva făptuitorilor (a se vedea *Beganović împotriva Croației*, nr. 46423/06, § 71, 25 iunie 2009, cu privire la articolul 3, și *Janković Sandra*, citată mai sus, § 47, cu privire la articolul 8).

142. Cu toate acestea, în cazul de față cei mai mulți dintre presupuși autori erau copii sub vârsta de paisprezece ani, cărora, potrivit dreptului intern, nu li se puteau aplica sancțiuni penale. În plus, în circumstanțele specifice cauzei, s-ar putea ca faptele denunțate, luate izolat, să nu reprezinte fapte penale, dar, în totalitatea lor, incidentele de hărțuire sunt incompatibile cu cerințele articolului 3 din Convenție. În consecință, prezenta cauză este distinctă de cauzele privind obligațiile procedurale ale statului în ceea ce privește actele de rele tratamente contrare articolului 3 din Convenție, când autoritățile statului au obligația de a efectua din oficiu o anchetă temeinică, efectivă și independentă.

143. Prezenta cauză privește problema obligațiilor pozitive ale statului într-o situație diferită, în afara sferei dreptului penal, în care autoritățile competente ale statului sunt conștiente de o situație gravă de hărțuire și chiar violențe îndreptate împotriva unei persoane cu dizabilități fizice și mentale. Prezenta cauză se referă la pretinsa lipsă a unui răspuns adecvat la o astfel de situație, pentru a aborda în mod corespunzător actele de violență și hărțuire care au avut loc și pentru a preveni orice astfel de acte ulterioare.

144. În conformitate cu cele de mai sus, Curtea a examinat în primul rând dacă autoritățile competente au fost sau ar fi trebuit să aibă cunoștință de situația de hărțuire și violență împotriva primului reclamant.

145. În acest sens, Curtea constată că documentele din dosar arată că, deja la data de 31 iulie 2008, reclamanta informase poliția de hărțuirea continuă a fiului ei de către copiii din cartier. Ea a informat, de asemenea, poliția cu privire la numeroase alte incidente, inclusiv arderea mâinii primului reclamant, la data de 4 aprilie 2009. În aprilie 2009, ea a informat Avocatului poporului pentru persoanele cu handicap cu privire la același incident. Între lunile mai și iulie 2009, poliția a informat Parchetul, precum și centrul de ocrotire socială despre presupusul abuz împotriva primului reclamant și până în septembrie 2009, autoritățile școlare au fost, de asemenea, informate în mod corespunzător.

146. Având în vedere cele de mai sus, Curtea este convinsă că autoritățile interne au fost avut cunoștință de hărțuirea primului reclamant de către copiii din cartierul său și care frecventau o școală din apropiere. Curtea va examina, prin urmare, dacă autoritățile competente au luat toate măsurile rezonabile în circumstanțele speței pentru a proteja primul reclamant împotriva unor astfel de acte.

147. În situația actuală, în care incidentele de violență au persistat în timp, Curtea constată că autoritățile competente nu au reușit să ia măsuri

suficiente pentru a stabili amploarea problemei și pentru a preveni abuzurile.

148. Este adevărat că poliția i-a interogat pe unii dintre copiii implicați în anumite incidente și că autoritățile școlare au discutat problema cu elevii și cu părinții lor. Cu toate acestea, Curtea constată că nu s-a făcut nicio încercare serioasă de a evalua adevărata natură a situației denunțate pentru a avea o abordare sistemică, ceea ce a dus la lipsa unor măsuri adecvate. Astfel, constatările poliției nu au fost urmate de nicio acțiune concretă: nu s-a adoptat nicio decizie formală și nu au existat mecanisme de monitorizare, în scopul de a recunoaște și de a preveni hărțuirea. Curtea este surprinsă de lipsa de implicare reală a serviciilor sociale și de lipsa oricărui indiciu că ar fi fost consultați experți care ar fi putut să ofere recomandări adecvate și să lucreze cu copiii în cauză. De asemenea, nu s-a acordat consiliere reclamantului. De fapt, Curtea constată că, în afară de răspunsurile la incidente specifice, nu s-a luat de către autoritățile competente nicio acțiune de natură generală pentru a combate problema de bază, deși aveau la cunoștință faptul că reclamantul era sistematic ținta atacurilor și că era posibil ca acestea să continue.

149. Având în vedere acest lucru, Curtea consideră că autoritățile competente nu au luat toate măsurile rezonabile pentru a preveni abuzurile împotriva primului reclamant, în pofida faptului că riscul de a continua un astfel de abuz era real și previzibil.

150. Prin urmare, a avut loc o încălcare a articolului 3 din Convenție în ceea ce privește primul reclamant.

(b) În ceea ce o privește pe reclamantă

(i) Principii generale

151. În timp ce obiectul esențial al articolului 8 este de a proteja persoana împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice, aceasta nu obligă statul doar să se abțină de la astfel de ingerințe: în plus față de acest angajament negativ, pot exista obligații pozitive inerente respectării efective a vieții private sau de familie. Aceste obligații pot implica adoptarea unor măsuri menite să asigure respectarea vieții private chiar și în sfera relațiilor dintre indivizi într-ei înșiși (a se vedea *X și Y împotriva Olandei*, citată mai sus, § 23; *Botta împotriva Italiei*, 24 februarie 1998, § 33, Culegere 1998 I; *Mikulić împotriva Croației*, nr. 53176/99, § 57, CEDO 2002 I; și *Sandra Jankovic*, citată mai sus, § 44).

152. Curtea a statuat deja, în diferite contexte, că noțiunea de viață privată include integritatea psihologică a unei persoane. În temeiul articolului 8, statele au, în anumite circumstanțe, datoria de a proteja integritatea morală a unui individ împotriva unor acte ale altor persoane. Curtea a statuat, de asemenea, că există o obligație pozitivă a statelor de a

asigura respectarea demnității umane și a calității vieții în anumite privințe (a se vedea *L. împotriva Lituaniei*, nr. 27527/03, § 56, CEDO 2007-IV, și, *mutatis mutandis*, *Pretty împotriva Regatului Unit*, nr. 2346/02, § 65, CEDO 2002-III).

(ii) *Aplicarea acestor principii în prezenta cauză*

153. Curtea consideră că actele de hărțuire continuă au afectat, de asemenea, viața privată și de familie a reclamantei. Constată că autoritățile nu au adoptat măsuri corespunzătoare pentru a preveni hărțuirea reclamantului. De asemenea, autoritățile de stat nu au reușit să asigure o protecție adecvată în acest sens reclamantei. Prin urmare, constată, asemenea, o încălcare a articolului 8 din Convenție în ceea ce o privește pe reclamantă.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 14 DIN CONVENȚIE

154. În continuare, reclamantii susțin că actele de abuz împotriva lor și reacția autorităților competente au fost discriminatorii, din cauza originii lor etnice sârbe și a handicapului primului reclamant. Ei s-au întmeiat pe articolul 14 din Convenție, care prevede:

"Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de [] Convenție trebuie să fie asigurată fără discriminare pe orice motiv, cum ar fi sexul, rasa, culoarea, limba, religia, opinia politică sau de altă natură, originea națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, proprietate, naștere sau orice alt statut. "

Admisibilitate

1. Argumentele părților

155. Guvernul a susținut că reclamantii ar fi putut formula o cerere în conformitate cu Legea privind prevenirea discriminării, prin care ar fi putut solicita recunoașterea unor eventuale discriminări, emiterea unui ordin de încetare a discriminării și de înlăturare a consecințelor sale, precum și acordarea de despăgubiri.

156. Reclamantii au susținut în replică faptul că acțiunea în temeiul Legii pentru prevenirea discriminării nu constituie o cale de recurs efectivă, deoarece aceasta nu ar putea aborda situația specială de care se plâng. În plus, au susținut că la doi ani după ce legea a fost adoptată, nu există nici jurisprudența relevantă care să arate, fie că cetățenii se simt suficient de încrezători pentru a introduce o astfel de acțiune, fie că acțiunile introduse au fost soluționate într-un termen adecvat.

2. Aprecierea Curții

157. În ceea ce privește articolul 14 din Convenție, Curtea reiterează că acesta nu are o existență independentă, dar joacă un rol important prin completarea celorlalte dispoziții ale Convenției și ale protocoalelor sale, deoarece protejează persoanele aflate în situații similare împotriva oricărei discriminări în exercitarea drepturilor stabilite în aceste dispoziții (a se vedea *Dudgeon împotriva Regatului Unit*, 22 octombrie 1981, § 67, seria A nr. 45; *Chassagnou și alții împotriva Franței* [MC], nr. 25088/94, 28331/95 și 28443/95, § 89, CEDO 1999-III, și *Timishev împotriva Rusiei*, nr. 55762/00 și 55974/00, § 53, CEDO 2005-XII). Deși aplicarea articolului 14 nu presupune o încălcare a acestor dispoziții - și, în acest sens, este autonom - nu se poate aplica decât dacă situația în litigiu face parte din domeniul de aplicare al uneia sau mai multora dintre acestea (a se vedea, de exemplu, *Van Buitenen împotriva Olandei*, nr. 11775/85, decizia Comisiei din 2 martie 1987, și *Cha'are Shalom Ve Tsedek împotriva Franței* [MC], nr. 27417/95, § 86, CEDO 2000 VII).

158. Curtea a statuat, de asemenea, că, chiar într-o situație în care prevederea de fond nu este aplicabilă, articolul 14 poate fi aplicabil (a se vedea *Savez crkava "Riječ života" și alții împotriva Croației*, nr. 7798 / 08, § 58, 9 decembrie 2010). În consecință, problemele de admisibilitate referitoare la articolul 14 pot fi evaluate separat.

159. În ceea ce privește cazul de față, Curtea va examina, în temeiul articolului 14, problema epuizării căilor de recurs interne cu referire la Legea privind prevenirea discriminării. În acest context, Curtea constată că a examinat deja problema epuizării căilor interne de recurs în ceea ce privește o plângere de discriminare separat de aspectele legate de epuizare în legătură cu plângerea principală (a se vedea *Valkov și alții împotriva Bulgariei*, nr. 2033/04, 19125/04 , 19475/04, 19490/04, 19495/04, 19497/04, 24729/04, 171/05 și 2041/05, §§ 104-108, 25 octombrie 2011). Această abordare merge mână în mână cu principiul că, atunci când un articol din Convenție sau din protocoalele sale a fost invocat atât exclusiv, cât și în coroborare cu articolul 14, și s-a constatat o încălcare a articolului de fond, Curtea poate să nu considere întotdeauna necesar să examineze conformitatea cu articolul 14, situația fiind însă diferită dacă o inegalitate clară de tratament în exercitarea dreptului în cauză este un aspect fundamental al cauzei (a se vedea *Dudgeon*, citată mai sus, § 67; *Chassagnou și alții*, citată mai sus, § 89, și *Timishev*, citată mai sus, § 53).

160. În cauza de față, Curtea constată că Legea privind prevenirea discriminării conține o referire specifică la discriminarea bazată pe starea de sănătate și de invaliditate, precum și cu privire la originea etnică (vezi pct. 1 din Lege). Aceasta prevede o serie de măsuri corective, inclusiv recunoașterea discriminării, o interdicție privind actele discriminatorii și acordarea de despăgubiri. Căi de recurs poate fi, de asemenea, folosite împotriva autorităților naționale în cazul în care nu iau măsuri (a se vedea punctul 74 de mai sus).

161. Poate fi căutată protecŢia împotriva discriminării în faŶa instanŶelor de drept comun, se prevede şi o cale de recurs împotriva hotărârii primei instanŶe, precum şi o plângere constituŶională. Dreptul de a nu fi discriminat este, de asemenea, garantat de ConstituŶia croată şi ConvenŶia este direct aplicabilă în CroaŶia. În spiritul principiului subsidiarităŶii, reclamantii trebuiau mai întâi să ofere instanŶelor naŶionale posibilitatea de a remedia situaŶia lor înainte de a le aduce în faŶa CurŶii.

162. Aşadar, Curtea consideră că o acŶiune în temeiul Legii privind prevenirea discriminării reprezintă o cale de recurs efectivă şi că utilizarea acesteia ar fi putut duce la recunoaşterea încălcării şi la acordarea de despăgubiri. În situaŶia în care acŶiunea reclamantilor ar fi fost respinsă de către instanŶele de drept comun, ar fi putut formula o plângere constituŶională pentru ca cererea lor să fie examinată de către Curtea ConstituŶională. Totuşi, reclamantii nu au utilizat căile de recurs pe care le aveau la dispoziŶie.

163. Aşadar, acest capăt de cerere va fi respins în temeiul articolului 35 §§ 1 şi 4 pentru neepuizarea căilor de recurs interne.

III. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 13 DIN CONVENŶIE

109. Reclamantii au pretins că nu au avut nicio cale de recurs efectivă cu privire la capetele lor de cerere întemeiate pe ConvenŶie. S-au referit la articolul 13 din ConvenŶie, care prevede:

“Orice persoană, ale cărei drepturi şi libertăŶi recunoscute de prezenta ConvenŶie au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanŶe naŶionale, chiar şi atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acŶionat în exercitarea atribuŶiilor lor oficiale.”

A. Admisibilitate

1. Cu privire la capetele de cerere ale reclamantilor întemeiate pe articolele 3 şi 8 din ConvenŶie

110. Curtea notează că acest capăt de cerere este strâns legat de cele examinat mai sus prin prisma articolelor 3 şi 8 din ConvenŶie fiind, prin urmare, admisibil.

2. Cu privire la capătul de cerere întemeiat pe articolul 14 din ConvenŶie

111. Curtea a statuat deja că, în ceea ce priveşte capătul de cerere întemeiat pe articolul 14 din ConvenŶie, reclamantii aveau la dispoziŶie o cale de recurs efectivă – o acŶiune în temeiul Legii pentru prevenirea discriminării – pe care nu au utilizat-o. Aşadar, acest capăt de cerere este nefondat şi va fi respins în temeiul articolului 35 §§ 3 (a) şi 4 din ConvenŶie.

B. Fond

112. Reclamanții au susținut că nu aveau o cale de recurs efectivă prin care să obțină protecție împotriva actelor de hărțuire sau volență. Curtea notează că Guvernul a sugerat o serie de căi de recurs pe care reclamanții le-ar fi avut la dispoziție. Totuși, Curtea a stabilit că niciuna dintre aceste căi de recurs la care a făcut trimitere Guvernul nu este apt să remedieze situația reclamanților cu privire la capetele lor de cerere întemeiate pe articolele 3 și 8 din Convenție.

113. Așadar, Curtea consideră că reclamanții nu aveau la dispoziție nicio cale de recurs efectivă pentru a se plânge de aspectele relevante în temeiul articolelor 3 și 8 din Convenție. Așadar, s-a încălcat articolul 13 din Convenție.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

114. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea constată că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

115. Reclamanții au pretins 10 000 de euro (EUR) fiecare cu titlu de daune morale.

116. Guvernul a contestat această sumă ca fiind excesivă și nemotivată.

117. Având în vedere toate împrejurările cauzei de față, Curtea acceptă că reclamanții au suferit un prejudiciu moral care nu poate fi compensat prin simpla constatare a încălcării. Curtea acordă în solidar reclamanților, în echitate, suma de 11 500 EUR cu titlu de daune morale, plus orice sumă care ar putea fi percepută cu titlu de impozit.

B. Cheltuieli de judecată

118. Reclamanții, cărora li s-a acordat asistență judiciară prin programul Consiliului Europei, au pretins suma de 1 206 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată în procedura internă și 4 997,13 EUR pentru procedura în fața Curții.

119. Guvernul a susținut că reclamanții nu au dovedit aceste pretenții.

120. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la restituirea cheltuielilor de judecată doar atunci când demonstrează că acestea s-au plătit și au fost necesare și dacă sunt în quantum rezonabil. În cauza de față, luând în considerare documentele aflate la dispoziția sa și criteriile de mai

sus, Curtea consideră că sumele cheltuite pentru procedurile interne cu privire la hărțuire erau menite să remedieze încălcările despre care se plâng reclamanții în fața Curții, astfel încât aceste pretenții pot fi luate în considerare la calculul sumei de restituit (a se vedea *Scordino c. Italiei* (nr. 1) [MC], nr. 36813/97, § 284, ECHR 2006-V, și *Medić c. Croației*, nr. 49916/07, § 50, 26 martie 2009). Având în vedere informațiile aflate la dispoziția sa și criteriile de mai sus, Curtea acordă reclamanților, în solidar, suma de 1 206 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată în procedura internă și 3 500 EUR pentru cheltuieli de judecată în procedura în fața Curții, plus orice sumă care ar putea fi percepută cu titlu de impozit, mai puțin suma de 850 EUR pe care au primit-o deja prin intermediul programului de asistență judiciară al Consiliului Europei.

C. Dobânda

121. Curtea consideră că dobânda trebuie să se calculeze pe baza facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, majorată cu trei procente.

PENTRU ACESTE MOTIVE CURTEA, ÎN UNANIMITATE

1. *Declară* admisibile doar capetele de cerere întemeiate pe articolele 3, 8 și 13 (în raport cu articolele 3 și 8) din Convenție, restul capetelor de cerere fiind inadmisibile;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a articolului 3 din convenție în ceea ce-l privește pe reclamant;
3. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a articolului 8 din convenție în ceea ce-l privește pe reclamant;
4. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a articolului 13 din convenție;
5. *Hotărăște*
 - (a) ca statul pârât să plătească reclamanților, în solidar, în termen de trei luni de la rămânerea definitivă a hotărârii în conformitate cu articolul 44 § 2 din convenție, următoarele sume, convertibile în moneda statului pârât la cursul de schimb din momentul plății:
 - (i) 11 500 EUR (unsprezece mii cinci sute euro), și orice sumă ce ar putea fi percepută ca impozit, cu titlu de daune morale;

(ii) 4 706 EUR (patru mii șapte sute șase euro), fără 850 EUR (opt sute cincizeci euro), și orice sumă ce ar putea fi percepută ca impozit, cu titlu de cheltuieli de judecată;

(b) ca de la expirarea termenului de trei luni susmenționat până la momentul plății să se plătească o dobândă simplă calculată pe baza facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană în perioada de referință, majorată cu trei procente;

6. *Respinge* celelalte pretenții ale reclamantilor cu titlu de satisfacție echitabilă.

Søren Nielsen
Grefier

Anatoly Kovler
Președinte

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013.

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Traducerea poate fi reprodusă în scop necomercial, condiția fiind ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior și la Fondul Fiduciar pentru Drepturile Omului. Dacă intenționați să folosiți vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2013

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2013

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) où de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.